

Izhaja trikrat na teden v šestih izdanjih, in sicer: vsak torek, četrtek in soboto, zjutranje izdanje opoldne, večerno izdanje pa ob 3. uri popoldne, in stane z uredniškimi izrednimi prilogi ter „Kažipotom“ ob novem letu vred po pošti prejemana ali v Gorici na dom pošiljana:

Vso leto 13 K 20 h. ali gl. 6 60
pol leta 6 „ 60 „ 3 30
četrt leta 3 „ 40 „ 1 70

Pošamične številke stanejo 10 vin.
Od 23. julija 1902. do preklica izhaja ob sredah in sobotah ob 11 uri popoldne.

Naročnino sprejema upravnništvo v Gosposki ulici št. 11 v Gorici v „Goriški Tiskarni“ A. Gabršček vsak dan od 8. ure zjutraj do 6. zvečer; ob nedeljah pa od 9. do 12. ure. Na naročila brez doposlane naročnine se ne oziramo.

Ogledi in postavnice se računajo po petih vrstah, če tiskano 1-krat 8 kr., 2-krat 7 kr., 3-krat 6 kr. vsaka vrsta. Večkrat po pogodbi. — Večje širke po prostoru. — Reklame in spisi v uredniškem delu 15 kr. vrsta. — Za obliko in vsebino oglasov odklanjamo vsako odgovornost.

SOČA

»Vse za omiko, svobodo in napredek!« Dr. K. Lavrič.

Uredništvo
se nahaja v Gosposki ulici št. 7 v Gorici v I. nadstr. urednikom je mogče govoriti vsaki dan od 8. do 12. dopoldne ter od 2. do 5. popoldne; ob nedeljah in praznikih od 9. do 12. dop. Upravnništvo se nahaja v Gosposki ulici št. 11.

Naročnino in oglase je plačati loco Gorica, Dopisi naj se pošiljajo le uredništvu.

Naročnina, reklamacije in druge reči, katere ne spadajo v delokrog uredništva, naj se pošiljajo le uredništvu.

„PRIMOREC“

Izhaja neodvisno od „Soče“ vsak petek in stane vse leto 3 K 20 h ali gl. 1-60.

„Soča“ in „Primorec“ se prodajata v Gorici v tobakarni Schwarz v Solski ulici in Jellersitz v Nuški ulici; — v Trstu v tobakarni Lavrenčič na trgu della Caserma in Pipan v ulici Ponte della Fabbra

Odgovorni urednik in izdajatelj Ivan Kavčič v Gorici.

»Gor. Tiskarna« A. Gabršček (odgov. Iv. Meljavec) tiska in zal.

Sedanji položaj.

Körberjeva predloga o jezikovni poravnani na Češkem in Moravskem je zadel ob ogorčen odpor celokupnega češkega naroda. — In po pravici! Körberjev načrt hoče skoro skoro zakoniti nemški državni jezik, češkemu jeziku se odkazuje precej nizko mesto. To je smer Körbrove predloge. — Naravno, da so ga odklonili vsi češki poslanci. In zdaj prihajajo protesti iz vse Češke proti Körbrovemu predlogu. Občinski zastopi gredo z dobrim vzgledom naprej, a prvi med temi seveda mestni zastop kraljevske Prage. Vsi protešči izrekajo soglasje s češkimi poslanci. — Pač lepa podpora zastopnikom naroda v izvrševanju zaupanega jim mandata!

V državnem zboru se je bila raznesla govorica, da namerava Körber zbornico razpustiti in takoj odrediti nove volitve, ker se nadeja, da dobi vsled strankarske razcepjenosti v češkem narodu bolj poslušnih mož. — Z ozirom na to govorico, ki je pa jako verjetna, so se sešli trije češki klubi: mladočeški, agrarni in narodno-socialni, ter sklenili, da izdajo v slučaju novih volitev skupno kandidatno listo po sedanjem posestnem stanju, in da se bodo vzajemno podpirali. Proti klerikalcem pa bodo vsi. — „Národní Listy“ od srede so objavili na čelnem mestu skupni proglas, ki je glasen memento dr. Körbru. Ne opravi nič proti toliki edinosti češkega naroda.

Po tej izjavi treh čeških klubov je bilo stališče Körbrovo jako omajano. V višjih krogih so dobili o njem prepričanje, da je jako nespretno razdražil Čehe, ne da je po drugi strani kaj pridobil, in baje tudi to, da more nastale napetosti poravnati le kak drug mož. Tudi Poljaki so kazali nejevoljo na dr. Körbra, kar ga je tako zadelo v živo, da je takoj hitel k njim in se z njimi pogajal. Kdo vé, kaj vse jim je zopet ponudil in zagotovil!

Večernik „Narodnih Listov“ od 21. t. m. je pričel situacijski dopis z Dunaja, ki pravi, naj Körber le poskusi z razpustom zbornice, — in odgovor dobi od celokupnega naroda češkega, ki poskrbi za to, da bodo

zopet izvoljeni vsi sedanji poslanci, ki pričnejo v novi zbornici tam, kjer so prestali v stari. Ako torej Tióče Körber nove deklarantne volitve, naj nikar dolgo ne premisljuje. — Isti dopis pravi dalje, da utegne mesto novih volitev priti na čelo vlade nova oseba, najbrže baron E a c q u e h e m. Nov m o z, stari s i s t e m, najbrže po Taaffejevem receptu — fortfratovat, t. j. cincat in menat dalje kakor hoče in more, samo da gre baraka naprej.

Takošen je bil položaj avstrijske notranje politike do četrta.

* * *

Gori omenjena izjava treh čeških skupin v parlamentu je kaj nemilo iznenadila vlado. — V zadregi, ki si jo je sama nakopala, daje zagotavljati na vse strani, da . . . na nove volitve niti ne misli. Vladi udani listi si lomijo glavo, čemu so Čehi že zdaj nastopili s takim manifestom in čemu sploh so sklenili volilno alijanco.

„Neues Wiener Tagblatt“ in „Arbeiter Zeitung“ sta jedina v tem, da so Čehi prehiteli Körbrove naklepe. Uprizorili so proti njemu volilno deklaracijo kakor leta 1868, proti tedanji vladi.

„Die Zeit“ je objavila razgovor z neimenovanim češkim politikom, ki je dejal, da so Čehi smatrali Körbrove grožnje za resno, smatrajo ga sposobnim, da bi jih tudi hotel izvršiti, zato proti njim takoj demonstrujejo. — Z novimi volitvami bi se doseglo vse drugo prej le ne tega, kar bi želel Körber, to je oslabitev češke opozicije. Ta ni imela še nikoli tako ugodne volilne parole, kakoršno bi imela zdaj, to je: padec dr. Körbra. Na vsak način pa je tako naglo sklenjeni volilni kartel Körbru jasen migljaj, da njegova najnovejša taktiška poteza mu ne prinese zaželjenega vspeha.

Vladina služkinja „Neue freie Presse“ hoče podcenjevati veljavo češke izjave. Meni, da na nove volitve ni misliti. Zveza čeških strank budi domnevanje, da je bila sklenjena le bolj za objavo in ne da bi se tudi res obdržala. Hoteli so dati vladi razumeti, da bi bil razpust zbornice brez-

vspešen. Dalje dostavlja, da je vredno naglašati, da klerikalni Moravci niso podpisali izjave. — „Národní Listy“ dostavljajo na to, da moravski klerikalci so vladni ljudje, dočim so sklenile zvezo češke obstruktivne stranke.

Konečni rezultat vseh teh pojavov je ta-le: Körber je sprevidel, da je napravil s svojim grožnjami velik taktiški pogrešek, zato retiruje in daje v javnost glasove, da na razpust zbornice niti ni mislil.

* * *

Prav zanimivi glasovi prihajajo iz „poljskega kola“. Večina je močno nadražena proti vladi in proti poljskemu ministru kranju. Večina bi rada šla z ostalimi strankami desnice, veljavna manjšina pa se tlači k levi. Vitez J a w o r s k i — menijo „Národní Listy“ — je tam, kjer ga kdo hoče imeti (— a najraje pri vladi! —), mešetar med Körbrom in levico je pa poslanec M a d e y s k i, ki je pravi postillion d' amour med obema strankama. — „Neues Wiener Tagblatt“ naznanja, da v poljskem kolu je razdraženost proti ministru Pietaku zaradi tega, ker je v državi proračunu za l. 1903. premalo poskrbljeno za Galicijo. So pač vedno jednaki ti naši ljubi bratje Poljaki! — „Die Zeit“ pa prinaša očitno iz poljskega vira vest, da so Poljaki razdraženi tudi vsled predlogov radikalnih Rusov, po katerih naj bi se odpravila sedanja notranja uradna raba poljščine in uredila se s posebnim zakonom. Poljaki uvidevajo, da so bile marne vse dosežanje službe Körbrovi vladi, narobe, da so jim odtujile dosežanje zavezniške (Čehe!). — No, mi zabeležujemo te glasove, ali ne verujemo v zboljšane razmere v slovanskem smislu, dokler bosta imela v poljskem kolu besedo — Jaworski in Madeyski.

V taki negotovosti je politički položaj v Avstriji, ko pišemo ta članek. Ako bo še kaj posebne omembe vrednega, povemo v razgledu.

V dobi štrajkov.

(Konec.)

Kako nepremišljeno se vprizarjajo večsili štrajki, nam je pokazal v bengalični luči štrajk pri tvrdki J. Drufovka v Gorici, o katerem smo poročali v predzadnji številki. Zasluzili so možki od 15 do 17 gl. na teden, ženske pa do 8 za akordno delo. Jednemu izmed njih se je zdelo, da je plačilo premajhno; ta je napravil še druge do tega, da so začeli premisljevati, ali bi ne bilo dobro, ako bi se zasluzilo na teden toliko in toliko več. Sestavili so si zahteve ter povedali gospodarju, da hočejo imeti odslej po 6 vinarjev od para nadplatovalov. Postavili so se kar na kratko na stališče: ali toliko več ali pa štrajkamo. In začeli so takoj štrajkati, ko se jim je reklo, da se ne more ugoditi njihovi zahtevi. Nekateri, so se vozili okoli z izvoščekom ter si privoščili prosti čas, ali v soboto pa je bil prišel nekdo izmed teh tarnat in jokati, da nima kaj deti v usta z družino vred. Seveda, drugate bi bil zasluzil svoje pošteno plačilo, tako pa ni bilo nič; revež je postal žrtev skrajno nepremišljenega koraka k štrajku.

Štrajk v Mirnu traja dalje. Kako skonča, je skoro na dlani. Ali je bilo pametno ali ne, da so pričeli štrajkati, o tem je že marsikateri štrajkujoči delavec na čistem, in mislimo, da pridejo do pravega spoznanja vsi, katere slepijo sedaj še tiste rudeče zastave, ki vihrajo po Mirnu. Lep čas so že v štrajku, in kaj imajo od tega? Izgubo, veliko izgubo, ker niso zasluzili že toliko časa nič, tiste kronice, katere jim je prinesel Kopač iz Trsta, pa ne izdajo dosti več kot nič. — Da so se lotili na lepši način nego s štrajkom potezati za to, da se jim zvišajo plačila do tiste meje, do katere je mogče, bi bilo verjetneje, da dosežejo zaželjeno povišanje, katero zahtevajo vsi, lepim potom, ne da bi bi bilo potreba vstaviti delo ter postavljati obrt v nevarnost, in ne da bi bilo treba sedaj marsikateremu trepetati v skrbi, kaj bo. Ali tako pa, ker je slo kar po že navedenem receptu: Ali 60% več in eno uro

— 22 —

Križarji.

Zgodovinski roman v štirih delih.

Poljski spisal H. Stenkwicz. — Posl. Podravski.

(Dalje.)

Dospel je dan obglavljenja. Že od jutra so se zbirali ljudje na trgu, kajti plemičeva glava je vzbujala večjo pozornost nego glava kakega prostaka, in vrhu tega še to prekrasno vreme. Med ženstvom se je tudi razširila novica o zgodnji mladosti in o nenavadni lepoti obsojenca, radi tega je bila vsa pot od gradu na veliki trg pokrita nalik cvetkam s prižastimi robci prazniško oblečenih meščank. Na velikem trgu je v vseh oknih in na balkonih bilo videti vse polno z zlatom izšivanih in zametovih čepic mladih žen ali povsem odkritih glav mladih deklic, odličnih le z vencii iz lilij in vrtnic.

Mestni dostojanstveniki so bili prišli tudi vsi, četudi se ta zadeva ni tikala njih, da pokažejo s tem svojo veljavo, ter se vstopili okrog odra obenem z vitezi, kateri so stali v bližini stolpa, hoté pokazati svoje sočutje nesrečniku. Za njimi so stali trgovci in obrtniki v svojih cehovnih barvah. Dijaki in sploh otroci pa so se potiskali med množico povsod, kjer se je sploh našlo nekoliko praznega prostora.

Nad to gosto skupaj stlačeno množico glav se je videl oder, pokrit z novim suknom, na katerem je

stalo troje ljudi: rabelj, brkast Nemeč, imajoč na sebi od nog do glave rdečo obleko, s težkim dvoreznim mečem v roki, ter dva njegova pomagača z golimi rokami in z vrvjo okrog pasu. Pri njunih nogah je stala krsta, pokrita takisto s suknom.

V zvoniku blažene device Marije so zvonili z vsemi zvonovi, kateri glasovi so napolnovali vse mesto z rezkim svojim glasom ter proganjali cele jate kavk in golobov. Ljudje so zrl bodisi na cesto, ki je držala iz gradu, pa zopet na oder in na rabelja, stoječega na njem z mečem, ki se je lesketal v solnčnih žarkih, pa zopet na viteze, na katere so zrl meščanje vsikdar z radovednostjo in spoštovanjem.

Imeli pa so tudi kaj ogledovati, kajti najsлавnejši vitezi in junaki so se postavili okrog odra. Ljudje so se čudili širokim plečim in nenavadni moči Černega Zaviša ter njegovim kodrastim lasem, ki so se mu vsipavali na ramena; — občudovali so gibčno postavo ter močne noge Zindrama iz Maškovic in orjaško, skoraj nadčloveško rast Paška Zlodeja iz Biskupic, grozno lice Vojteha iz Vodzinke, zalega Dobka iz Olešnice, ki je premagal na turnirju v Turunu dvanaest nemških viteзов, ter Zigmunda iz Bobove, ki se je bil takisto proslavil v borbi z Ogrji. Dalje so občudovali Krena iz Kozje glave ter Lisa iz Targoviska, strašnega v dvoboju, in Stanka iz Karbimovic, ki je vjel dirjajočega konja. Splošno pozornost je obračal ná-se tudi Matija iz Bogdanca s svojim bledim licem; podpirala sta ga, da je mogel stati, Florijan iz Koritnice in Martin iz Vrotimovic. Vsi so mislili, da je to obsojenčev oče.

Toda največjo radovednost je vzbujal Povala iz Tačeva, kateri stojé v prvi vrsti, je držal za roko Danušo v beli obleki in z zelenim vencem na plavih lasih. Ljudje niso razumeli, kaj to pomeni, in čemu bi belo oblečena deklica imela gledati obsojenčovo smrt. Nekateri so govorili, da je to sestra, drugi so ugibali, da je to njegova ljubica, toda tega niso mogli razumeti, čemu bi bila navzoča v beli obleki. Pogled na njeno zelo ličice, rdeči jabolki podobno toda s solzami polito, je vzbujal v vseh srcih sočutje in pomilovanje. Med množico se je že čulo mrmranje radi prevelike strogosti kaštelana, radi strogosti postave, in to mrmranje je postalo časih celo grozeče. Semtertje so se celo začuli glasovi, da bi morala biti odložena smrtna kazen, ako bi se razdrl oder.

Množica se je oživljala čimdalje bolj, toda še je omahovala. Od ust do ust se je širila novica, da bi pomilostil kralj mladeniča — ako bi bil navzoč; kajti ničesar ni zakrivil, kakor so bili vsi uverjeni.

Toda vse je utihnilo, ko so naznanjali oddaljeni klici, da se bližajo lokostrelci in kraljevi suličarji, med katerim je korakal obsojenec. Kmalu se je pojavil sprevod na trgu. Pred njim so stopali udje pogrebne družva, oblečeni v črne in dolge plašče, ki so jim segali do tal; na obrazih pa so nosili klanke, v katerih so bile zgolj za oči izdolbene luknje. Ljudje so se bali teh prešernih postav, in takoj so vsi umolknili, ko so jih zagledali. Za njimi je korakal oddelek strelecev, sestavljen iz Litvinov, nosečih na sebi risove kožuhe. Bil je to oddelek kraljeve telesne straže. Zadej za tem oddelkom so stopali drugi suličarji, in

manj dela, ali pa štrajk! pa imajo to, kar imajo.

Z glavo skozi zid se ne more. Je potreba napraviti najprvo luknjo, potem se le more utakniti glavo skozi. Istotako se s štrajkom, uprizorjenim po označenem načinu, ne opravi nič. Štrajk je res tudi sredstvo, katero stoji delavstvu na razpolago v boju za kruh in dostojno življenje, ali kakor kažejo skušnjaje, in med njimi britke, ima biti štrajk le s k r a j n o sredstvo, po katerem naj poseže delavstvo v tem boju. Ako so ostali vsi drugi koraki brezuspešni, ako je očitno, da bi brez škode gospodarji lahko plačevali več, ako se sprevidi, da se delavca izkorističa ter ni nikakega upanja več, da bi se mu položaj zboljšal po lepem potu, ako so odnosaji neznosljivi, potem je morda umestno poseči po štrajku, ali le ob krepki, trdni organizaciji in ob varstvu, da se ne pojavijo, kakor gobe po dežju, stavkokazi. Štrajk je pač strašno nevarno orožje, ob katero se urežejo le preradi oni, ki so isto vzeli v roke.

Res je trd boj, kateri bije delavstvo za košček kruha, gotovo je tudi, da tega boja ne bo še konec; zato pa ima prav vse ono delavstvo, katero se poslužuje v zboljšanje svojega položaja pametnih sredstev potom krepkih stanovskih organizacij, prav pa nimajo vsi oni, ki pri tem, ko si hočejo priboriti dostojen zaslužek, pograbiyo kar po najskrajnejšem sredstvu, po štrajku, ki ne poznajo nobenega obzira in nobene druge devize, nego: ali toliko več ali pa štrajk! Ta način je tisto, kar grajamo, ker to je tako, da spravlja ljudi v nesrečo, obrt pa v nevarnost, in rezultati pretijo biti taki, da se polasti te ali one obrti, katera odpade domačinu, tujec, ki pa tudi ni ustregel željam bivših štrajkovcev tako, kakor so hoteli. To je že kakor prokletstvo nad našimi ljudmi, da so tako radi podlaga tujčevi peti!

Delavsko gibanje se je porodilo med nami, ko so drugodi že cvetele delavske organizacije, ko so že zaznamovali vseh na celi črti, in ko se je pripravljala velika akcija v prilog delavstva, kateremu naj bi se dalo, kar mu gre. Toda pri reševanju delavskega vprašanja je bilo poleg že premnogo „voditeljev“ in jih je že, ki kujejo iz njega le zase kapital ter izkoriščajo delavstvo s hujskanjem in umetnim uprizorjenjem štrajkov, ker sicer bi ne mogli figurirati kot voditelji in bi ne imeli nič dela! Zato pa smo pri nas poskotili kar v štrajk. Naše delavstvo hodi po večini z jezo okoli, je nehujskano, in v enomer mu doni po ušesih: Štrajk!

To pa je skrajno nezdrav pojav, in zato svarimo tu prav resno delavce pred tako nepremišljenimi štrajki, kakoršni se porajajo v zadnjem času, ker prinašajo delavcem le razočaranje, bedo in nesrečo, priporočamo pa prav toplo delavstvu stanovsko organizacijo in strokovno izobrazbo, kajti to sta dve sredstvi, s katerim se da naj-

vspešneje boriti za delavske interese tudi nasproti najtršim delodajalcem.

Naše slovenske gospodarje pa opozarjamo na sedanji položaj delavstva, s katerim naj računajo, naj nikari ne kratijo zaslužka delavcem tam, kjer so njihove zahteve opravičene, se strinjajo z okolščinami, v katerih se nahaja obrt, ter zahteva to procvit iste, ki je nemalo odvisev tudi od zadovoljnosti delavstva. Priporočamo tehtno prevdaranje sedanjega tako perečega delavskega vprašanja na obe strani, na stran gospodarjev kakor na stran delavcev, kajti le potom medsebojnega sporazumljenja in pravega upoštevanja dela, podlage človeškemu življenju in napredku, se da spraviti to vprašanje v pravi tir na sploh.

Naj se torej uvažujejo naše besede, katere so napisane v dobrohotnem smislu na temelju dejstev, katera vidimo in katera so nam narekovala te vrste, ki bi naj pripomogle k miru in zadovoljnosti v delu, da se more razvijati vedno blagodejnejše za splošno človeštvo.

Domače in razne novice.

Naše priloge. — Ker po deželi silno radi citajo „Križarje“, ta sloveči roman slavnega Sienkiewicza, smo dodali danes 4 strani priloge, da prinesemo čitateljem več podlistka.

Nadaljevanje črtice „Evangelij na Vipavskem“ je na zadnji strani nad oglašil.

Priloga „Vozni redi“ izide do 10. novembra, ker počakamo najzadnje zimske premembe, ki stopijo v veljavo šele z novembrom.

Sankcijoniran zakon. — Njeg. Vel. cesar je sankcijoniral načrt zakona, ki je bil sprejet od našega deželnega zbora, in po katerem se uvršča v kategorijo konkurenčnih cest ona cestna črta, ki se odstranja pri Dobravi od konkurenčne ceste Št. Peter-Dornberg ter vodi do državne ceste pri Ozeljanu in se oddelja od Sv. Lucije do šole v Sempasu.

Odvetnik g. dr. Stančič, ki je imel dolgo vrsto let pisarno v Gorici v Gosposki ulici ter je bival zadnji čas na Voloskem, se je nastanil sedaj v Trstu. Sedaj imajo v Trstu sedem slovenskih odvetnikov.

Mirenski štrajk in „Prim. List“. — Štrajk v Mirnu jezi naše klerikalce edino radi tega, ker se je delavstvo oklenilo — socialne demokracije. Da bi kavci imeli res kaj srca za delavca, tega ni bilo in ne bo; delavstvo je bilo in bo kavcem dobrodošlo le tedaj, ako bo pridno nosilo trdo prisluzene novce za maše, oenaše, za škapulirje in svetinje itd. itd. Ako prinese delavec še toliko, ne bodo kavci nikdar vprašali, ali si more to odtrgati od bornega zaslužka, ne, marveč z zadovoljnim obrazom se potlači v nikdar polno bisago.

Torej ne ljubezen do mirenskih štrajkarjev, marveč strah pred „mokrati“ in pred izgubo raznih dohodkov jih žene, da se v „Prim. Listu“ navidezno potezajo za delavce, in to toliko rajše, ker so gospodarji po njihovih mislih vsi naprednjaki. — Neki „mirenski klesar“, ki pa kleše tisočake na prav lahek način, je dejal v „P. L.“, da je nesramno obrekovanje to, kar je poročal nekdo v „Soči“, da so delavci napadli stanovanja gospodarjev, da so razbijali itd. — Mi pa smo ponovno obveščeni, da so se prav grdo, postenega delavstva nedostojno obnašali, da so v velikih trumah rogovili pred ječno tovarno, pretili gospodarju in žalili ga osebno na način, ki je naravnost škandalozen. Tudi kamen je je frčalo proti hisi in tovarni. — In one delavce, ki so v tovarni delali, so terorizovali celo z nevarnim pretenjem, da so i oni zapu-tili delo in v strahu za svojo kožo pobegnili. — Tudi gospodarju so pretli s hudim ravnanjem. — Ali je to vredno postenega delavstva? Ako hoče kdo štrajkati, mu je svobodno; nastopati pa proti gospodarjem tako, kakor se je zgodilo i v Mirnu, je nedopustno — in javna oblast je poklicana, da varuje gospodarja pred nasilstvi, da varuje njegovo obrt, ako je v teku z drugimi delavci. — Kdor hoče štrajkati, more to storiti, ali gospodar more zopet najeti drugih delavcev, ki morajo biti varni v izvrševanju svojega dela. Vsaka sila v tem pogledu mora biti korenito zatrta. To je edino pravilno v državi, kjer ne vlada — anarhija!

Svoje misli o štrajku smo razvili v posebnem članku. Nas pušča čisto hladne, kaj mislijo danes štrajkujoči delavci o „Soči“, ki je od njih povsem neodvisna, ne išče pri njih ne hvale ne drugačnega dobika. — Kar smo govorili, smo storili kot vestni kronisti, ker nam veleva rodoljubno srce, ki želi delavstvu le dobro. Ako nas nočejo umeti, mi si peremo roke v zavesti, da smo izpolnili svojo dolžnost.

Pohajšč Abram, zdaj vikar v Trenti, je nepoboljšljiv razsajaj in izzivač. Oni dan je bilo s pretkano zvičajnostjo poskrbljeno, da je podpisalo nekaj brunnih ovčič v Boleu (— zapeljanih v Abramovem društvu!) — neke izjavo, s katero ga perejo, ali niso ga oprali, kajti trdili so nekaj, kar nije občeznani resnici v obraz. Poleg tega je Abram sam rogovilil po „Gorici“ in „Prim. Listu“. — V „P. L.“ od četrta čitamo zopet izjavo, katero je podkrižalo par analfabetov iz starostva, ki zavračajo hudobne (!) napade v „Soči“ na prepobožnega njihovega tajnika Abrama. Tudi pravijo, da ni rez, da hodi vedno okoli, na kar pa takoj dostavljajo, da gre, kedarkoli je treba vsled občinskih ali svojih opravkov. — Nu, saj je res, ali teh „svojih opravkov“ je toliko, da je bil vedno na cesti kakor pes. Ako je zadnjih par mesecev malo bolje, je to vspeh „Socine“ šole, katero je pohajšč Abram zaslužil. Zdaj bi rad vse

utajil, ker vé, da nekje ne vidijo radi, ako duhovnik zinemarja svojo službo radi nepotrebnih „svojih opravkov“.

V isti številki „P. L.“ je Abram sam postavil trentarske poštenjake v slabo luč. Tam je dal tiskati oblastno izjavo, da bo hodil, kamor se mu bo ljubilo, tudi zanaprej. — Saj to pravimo tudi mi! Vikar Abram gre daleč iz svojega vikarijata, kedar se mu zljubi, kedar mu počvi v glavo, po svojih „luštih“ ali na — hujskarije v druge kraje, kjer ga prav nič treba ni in kjer bi ga morali „hop vzeti“ pa odgnati ga iz občine kakor... javnemu miru in redu nevarnega človeka.

Ker pa ta človek brez zlobnega izzivanja in hujskanja ne more živeti, je v istem dopisčicu mimogrede izlil svojo katoliško žolč na dve osebi, ki nimata z Abramovim perilom v „Soči“ prav nič opraviti. Doslej ni prišla v „Sočo“ niti črka iz „kovačnice pri Cezarjevem Francu“, — ali katoliški duhovnik Abram je tako nesramen, tako predrzen, da trdi to v javnem listu, gotovo edino le s tem pobožnim namenom, da bi kakorkoli škodoval poštemu obrtniku. Taka lopovstva zaslužijo še vse drugačen odgovor in ne le par vrstic v „Soči“!

Kar se druge osebe liče, katero ta predrzni pop imenuje, moramo reči le toliko: Ej, podel si, podel si ti katoliški svečenik, ki ne privoščiš svojemu bližnjemu celo v nesreči, ko trpi po krivici, tistega koščka kruha, kateri si prisluži s poštemim delom. Sram te bodi! Katoliški stvari si le v sramoto in škodo! — In s tem dosti!

Nunc, ki pohujšuje otroka. — Vsakemu vzgojitelju mora biti znano pedagoško načelo, da oče in mati sta namestnika otrokove vesti. Otrok ne more vedeti, kaj je prav in kaj ne, ali kar oče in mati ukažeta, mu mora biti absolutno dobro. Kdor skuša omajati otroku vero v to dobro, je lopov!

V goriški okolici je rodoljubljen delavec, na katerega izhaja že od zacetka izhajanja lepo število „Primorcev“; on jih deli naročnikom. — V nekatere liše ga pošilja po svoji deklici.

To deklice je prišlo pred nekaj dnevi v farovž po knjige družbe sv. Mohorja. Ko jo nunc opazi, jej začne govoriti: A, to si ti, ti, B...čeva punca, ki raznašaš po hišah tistega ostudnega „Primorca“... J.z bi ti nekaj dal..., ako mi oblubiš, da tega ne storiš več“.

Neki mladenič, kateremu se je studilo tako hujskanje malega otroka proti očetu, je posegel vmes ves razdražen: „Ali gospod župnik, saj punca mora storiti to, kar jej oče ukaže!“ — Nunc je osramočen umolknil. Navajamo ta slučaj v zgled, kako daleč sega predrznost politikujočih nunccev! Povsod se jejo le razpor, le sovraštvo, celo med starše in otroke!

(Dalje v prilogi.)

med njimi spremljan od sodnijskega pisarja, ki je imel prečitati obsodbo, in duhovnika Stanislava iz Skarbimiera, kateri je nesel sveto razpelo, je korakal Zbišek.

Oči vseh so se obrnile sedaj nanj, z vseh oken in balkonov so se pripogibale deklice in žene. Zbišek je šel v smrt v svojem, v dvoboju zaplenjenem belem jopiču, na katerem so bili vstiti orli in zlate franže; v tej obleki je bil videti kakor kak knežič, ali sploh kot sin kake odlične hiše. Po njegovi rasti, po njegovi hoji, po njegovih krepkih plečih in širokih prsih je bilo moči soditi, da je to že zrel mož, toda nad to moško postavo je počivala še povsem detinska glava, s prvim mahom nad ustnicami, ter ob enem lepo lice kraljevega pažeta z zlatimi kodri, pristriznimi tesno nad obrvi, zadej pa so se mu vsipavali na ramena. Stopal je s čvrstimi in prožnimi koraki, toda čelo je imel jako blede. Časih je pogledal množico kakor v snu, časih je dvignil oči k cerkvenim stolpom, k jati vran in k zibajočim se zvonovom, ki so mu zvonili na tej poslednji poti; — časih si mu razbral z obraza začudenje, da je vsa ta svečanost z jokajočimi deklicami in ženami prirejena zgolj radi njega. Končno je zagledal na trgu oder in na njem rdečo postavo rabljevo. Pri pogledu nanj je strepetal in se prekrižal, duhovnik pa mu je podal križ, da ga je poljubil. Nekoliko korakov dalje mu je padla k nogam kitičica pavičice, katero mu je vrgla mlada vaška deklica. Zbišek se pripogne, pobere kitičico ter se nasmehne deklici, ki se spusti v glasen jok. Toda on si je očitno mislil, da pred to množico in pred temi ženskami, ki so mahale z roboi skozi okna, mora umreti pogumno ter pustiti za seboj spem in hlabrega mladeniča; radi tega je tudi zbral vso svojo moč in voljo, pogladil si nazaj svoje lase, dvignil glavo še više in korakal ponosno, kakor ko-

rakajo vitezi po končanem turnirju po zaslužno nagrado.

Sprevod se je pomikal le polagoma naprej, kajti gnječa je bila neprestano večja, in množica je dajala prišlecem kaj nerada prostora. Zamán so klicali Litvinci, ki so korakali v prvi vrsti, vsaki hip: »Eik šalin! Eik šalin! (S poti! S poti!) Ljudje nikakor niso hoteli razumeti, kaj pomenijo te besede, in gnječa je bila neprestano večja. In čeprav sta bili med takratnimi krakovskimi meščani dve tretjini Nemcev, vendar so se od vseh strani vsipavale grozne kletve zoper Križarje: »Sramota! Sramota! Naj pocepajo ti križarski volkovi, ki pošiljajo celo otroke na morišče! To je sramota za kraljestvo in za kralja!« Litvinci, ki so videli upor, so vzeli svoje loke z ramen ter jeli grozno gledati po ljudeh, niso pa smeli rabiti orožja brez povelja. Kapitan je poslal suličarje naprej, da so delali pot z drogovimi sulic, in tako so dospeli k vitezom, ki so stali okrog odra.

Vitezi so se razstopili brez upora. Prvi so pristopili k odru suličarji in za njimi je korakal Zbišek z duhovnikom in pisarjem. Med tem se je pripetilo nekaj, česar se nihče ni nadjal. Izmed vitezov stopi nakrat naprej z Danušo v naročju Povala ter zakliče »Stoj!« s tako gromečim glasom, da se je mahoma vseh sprevod vstavil, kakor bi bil vkopan v zemljo. Niti kapitan, niti nikdo izmed vojakov ni hotel nasprotovati gospodu in opasanemu vitezju, katerega so videli skoro vsaki dan na dvoru in pogostoma celo v zaupnem razgovoru s kraljem. Končno zakličejo tudi drugi istotako znameniti vitezi »Stoj! Stoj!« Gospod iz Tačeva pa pristopi k Zbišku ter mu poda belo oblečeno Danušo.

Zbišek si domisli, da se mora od nje posloviti, torej jo objame in si jo pritisne na prsi, toda Danuša,

namesto da bi se privila k njemu in ga objela z rokami, strga urno s svojih plavih las izpod zelenega venca beli zavoj ter obviče ž njim Zbiškovo glavo, ob enem pa zakliče na vso moč s svojim objokanim, otroškim glasom:

»Ti si moj! Ti si moj!«

»On je njen!« začujejo se krepki glasovi vitezov. »H kaštelanu!«

Množica pa ponovi za njimi z gromotim glasom: »H kaštelanu! H kaštelanu!«

Spovednik dvigne oči kvišku, sodnijski pisar postane nemiren, kapitan in suličarji odložijo orožje, kajti vsi so razumeli, kaj se je zgodilo.

Bil je to star poljski in slovanski običaj, tako močan kakor postava, znan v Krakovu in še daleč naokrog, da je bil obsojenec rešen smrti in kazni, ako je vrgla nedolžna deklica nanj svoj zavoj v znamenje, da se hoče ž njim poročiti. Ta običaj je bil znan vitezom, znan tudi prostakom in o njegovi moči so čuli celo Nemci, ki so že dlje časa prebivali v poljskih gradovih in mestih. Stari Matija je prevzet od veselja omedlel, vitezi so odrinili strelece ter so takoj obkoljili Zbiška, in razveseljena množica je kričala čimdalje glasneje in močneje: »H kaštelanu!«

In ljudje so zdrvili naprej, podobni močnim morskim valovom. Rabelj in njegova pomagata so zbežali čim najhitreje z odra. Nastala je velika zmešnjava. Vsem je bilo jasno, ako bi se bil hotel Janko iz Tenčina upirati sedaj staremu, priznanemu običaju, da bi nastal v mestu takoj grozen nemir. Kakor bi trenil z očmi, je bilo strgano z odra sukno, raztrgano na drobne kosce, razmetani tramovi in deske in v času, ki bi komaj zadoščeval, da bi človek izmomi nekoliko očenašev, ni bilo na trgu po odru niti sledu.

Poroka. — Naš rojak g. Josip Vodopivec, c. in kr. nadporočnik v Sibinju na Erdeljskem, sin g. svetnika in bivšega sol. nadzornika Vodopivca, se je poročil dne 18. t. m. z gospico Ireno Seyfertovo. Bilo srečno!

Smrtna kosa. — Danes dopoldne so pokopali v Renčah mladega moža Viktorja Žnidarčiča, sina posestnika in obrtnika ter bivšega župana g. Žnidarčiča. Pokojni je bil star šele 28 let ter se je pred par leti poročil s svojo izvoljenko iz znane Faganelove rodbine v Mirnu. Ob grobu jočejo poleg starišev in brata mlada udova z dvema otrocičkoma. Mladi Žnidarčič je bil jako delaven in priden v vsakem pogledu, tudi na narodnem polju, in ga bo zlasti renška čitalnica bitko pogrešala. Bodi mu blag spomin, preostalim pa naše sožalje!

V Ščempasu je umrla 23-letna Terezija Čubej, rojena Btič. Naj počiva v miru!

Umril je včeraj v Brumi Italo Venuti, mediciner, sin goriskega župana. Študiral je v Italiji v Padovi, odkoder je prišel domov bolan, se zdravil dolgo časa v Furlaniji, ali končno podlegel bolezn, neizprosni sušici.

Včeraj je umrl g. Eduard dr. Seitz, tiskar in posestnik v Gorici, ki je stal svoj čas v prvih vrstah italijanskega gibanja med nami. 17 let je bil občinski svetovalec. — Negova gospa soproga je iz širokoznanega Kotnikove rodbine z Vrhnike in sestranot. Ign. Kotnika iz Komna. Imel je enega samega sina, ki je doktor prava in pristav v Trstu, ter štiri hčere. Bil je vseskozi naroden Italijan, v svoji mladosti celo jako idealen, da je imel sitnosti z avstrijsko policijo, a v poznejši dobi smo ga poznali kot jako treznega in celo koncilijantnega moža, ki se ni več udajal ni iluzijam ni utopijam, kakor mnogo njegovih vrstnikov. Zato je pa živel bolj za svojo obit in rodbino, v kateri je vladala vsledar najlepša harmonija. — Mir njegovi duši!

Gospod Ivan Božič, deželni poslanec v vipavsko-idrijski kmečki skupini v kranjskem deželnem zboru, se je preselil iz Poddrage v Gerovo pri Čabru. Tem povodom so mu pridružili dne 19. t. m. v hotelu „Adria“ v Vipavi lepo obhodo, katere se je udeležilo nad 60 g. spolov in 4 dame. Župan Trkman je izročil g. poslancu diplomu častnega občanstva v Podkrajju; govorili so pri banketu bivši vipavski župan g. Hrovatin, v imenu učiteljskega vipavski nadučitelj g. Skala, g. Fr. Puncuh kot načelnik posojilnice na Slapu, dalje je govoril g. prof. Lanthieri, g. Mayer in g. sodni svetnik Nosa. V hrvaškem jeziku sta napela gospej Božičevi gg. dr. Lučič in lekarnar Hus. — Kranjska stran Vipavskega je izgubila z g. Božičem najbolj odločnega pristaša in voditelja narodno-napredne stranke, katerega bo težko nadomestiti. Želimo g. Božiču na novem mestu vse najboljše!

Zbišek se je vračal nazaj v grad, držé se ne prestando na rokah Danušo, toda sedaj, že kot srečen zmagovalac in triumfator. Poleg njega so korakali veselega lica najodličnejši vitezi kraljevine, od vseh strani pa jih je obkoljevalo na tisoče žensk, mož in otrok, ki so glasno ukali ter pevaje stezali roke proti Danuši, proslavljali njen pogum in njeno lepoto. Skozi okna so jima ploskale bele roke meščank, ali povsodi si videl oči zalite s solzami veselja. Pravcat dež vencev iz lilij in vrtnic, trakov in celo zlatih naramnic in zapon je padal srečnemu mladeniču pod noge, on pa je žareč od sreče s srcem prenapolnenim hvaležnosti dvigal vsaki hip kvišku svojo belo gospodično ter poljuboval vsaki hip njena kolena, kar je tako ganilo srca meščank, da so se vrgle nekatere v naročje svojih ljubiteljev, zagotavljuje jih, da bodo takisto rešeni, ako bi zaslužili smrt. Zbišek in Danuša pa sta postala nakrat najljubša otroka vitežtva, meščanstva in vse množice.

Stari Matija, katerega sta peljala pod roko Florijan iz Korinice in Martin iz Vrotimovic, je prišel skoro ob pamet vsled radosti in ob enem od začudenja, da mu to sredstvo ni prišlo že poprej na misel. Povala iz Tačeva je pripovedoval med splošnim nemirrom s svojim močnim glasom vitezom, kako sta si izmislila to sredstvo, ali bolje se ga spomnila na posvetovanju s kneginjo Vojteh Jastremboe in Stanislav iz Skarbimiera, oba veččaka v pisanih in običajnih zakonih. Vitezi so se čudili njega jednostavnosti, kakor tudi temu, da se tega običaja nihče ni spomnil, čeprav je bil svoje dni splošno znan.

Vse pa je bilo odvisno od kaštelana. Vitezi in množica so se napotili na dvor, v katerem je prebival ob času kraljeve nenavzočnosti krakovski gospod. Sodnijski pisar, duhovnik Stanislav iz Skarbimiera,

Najvišje sodišče je govorilo v zadevi Gabrščekove tožbe proti „Gorici“ zadnje besede ter odklonilo pritožbo. V razlogih navaja, da razlogi pritoženčevi bodisi niso dovoljno podprti, bodisi pravdni spisi ne dajo nikakega dokazila o tem, kar pravi, ker ni zahteval, da se vse dobro zabeleži, bodisi in takoj na obravnavi takoj za vsak slučajem naznanil pritožbo ničnosti. — V formalnem oziru se torej ne more ničesar izpodbijati, v pravorek porotnikov se pa itak ne more spuščati, ker porotniki niso dolžni dajati nikakega utemeljevanja za svojo sodbo.

Tako je končala ta dolgotrajna zadeva in je zopet le dokaz, da morajo priti zasebne tiskovne tožbe pred navadne sodnike.

Na tak način je dobil Gabršček zadostneje za infamne žalitve! — Ali čudno je to-le:

V Gorici je bila „Gorica“ prvič objavljena, toda na Dunaju so razsodbo dvignili radi pogreška, ki ga je napravil sodni dvor; na drugi razpravi je bila „Gorica“ oproščena. — Kako, to vemo. — Gabršček je bil na znano Gregorčičevo tožbo v Gorici prvič oprošten, ali najvišje sodišče je to razsodbo dvignilo radi pogreškov v pisani razsodbi, a drugič je bil — obsojen. Kavci se po pravici lahko veselje tolike „sreče“. Pomagala pa jim ne bo nič, ker — „oni pa ostanemo, kakor smo b'li“.

Nekaj „Slovenec“ na uho. — Ljubljanski „Slovenec“ je s pohvalo prinesel vest, da so praški odvetniki sklenili obzirno postopanje nasproti posojilnici sv. Vavčava, in to z ozirom na blagor članov in vlagateljev. — Na to omeni, da bi na Slovenskem postopali liberalci vse drugače, ako bi se kaj podobnega pripetilo, ter dostavlja, da liberalizem nikjer ni tako ostuden kakor na Slovenskem.

„Slovenec“ v odgovor zatrdimo, da klerikalizem ni nikjer tako nesramen kakor naš pri nas na Slovenskem. Zato je le umevno, da je odpor veliko hujski nego kjerkoli drugod. — Poznamo Čeha in rečemo: ako bi klerikalci v Pragi počenjali take predznosti, kakor naši v Ljubljani, da nimajo dovolj glav, ki bi bile razbite. Tako bi po: opali tam z njimi! V Ljubljani se še nikomur ni zakrivil las na glavi.

Kar se pa tiče postopanja proti denarnim zavodom, naj „Slovenec“ kar molči. — Ali mu ni znano, kako brezvestno gonjo celo po sodnihah so uprizorili goriski kavci proti dvema prvima denarnima zavodoma v Gorici. — Celo agitacijo so razpleli za odpovedi vlog in deležev ter klicali sodnijo na pomoč, da bi — škodovali. Ako bi hoteli iti mi liberalci po klerikalnem vzgledu, bi bili mi lahko nekje naredili vse drugačno zgago, toda vsutilo se nam je nedolžno ljudstvo.

Kar se Prage tiče, naj omenimo malo čudno dejstvo, ki je prišlo po teh skandalih na dan, da je inelo pri tej klerikalni posojilnici po nekaj hranilnih vlog tudi mnogo liberalcev in celo advokatov, — tako so jej

zauपालi. Zdaj pa tolika prevara! Skoro da jim prav stoji! — Zato je bil sklep prazkih odvetnikov jako pameten tudi radi tega dejstva!

Volitve v Krminu in v Istri. — Zadnjič smo sporočili izid utoka proti odloku namestništva, s katerim so bile svoječasne obč. volitve v Krminu razveljavljene. S temi volitvami se bavi tudi tržaška „Ed.“ ter pravi gledé na volitve v Istri v primeri s Krminom to-le:

„Koliko volitev po Istri b' bila morala ze politična oblast razveljaviti, ako bi se dosledno dajala voditi od načela, katerega se je držala v Krminu in kateremu je pritrnilo tudi državno sodišče! Situacija, da se volilcem s fizičnim in moralnim nasiljem zapira pot do volišča, niso nič nenavadnega v Istri. Spominjajmo se le na glasovito volitev v Labinju za V. kurijo. Stotine volilcev niso mogli niti v mesto in odhajali so pozno v noč, ne da bi bili oddali svoj glas.... — In če se ne motimo, so jim zastavljali pot do volišča tudi — bajoneti orožnikov. Poslanec, dobivši večino takim načinom, pa sedi mirno na Dunaju in — gospodje ministri ga vsprejemajo in se pogajajo z njim ter po tem režejo kruh pravice našemu narodu v Istri.

Kormin ni tako grozno daleč od Istre. Če se ne motimo, je celo pod isto vrhovno dež. politično upravo. Da bi pa važna načela dobivala in zgubljala veljavo na gotove distance in od leta do leta — o tem tudi nismo se nič čuli.

Ali pa je res še le z volitvijo v Krminu prišlo na slavni vladi pravo spoznanje, ki se bo odslej dosledno izvajalo tudi — v Istri? Načelo namreč, da ni zadosti, da je bila volitev razpisana, ampak da mora biti vsakemu volilcu omogočeno tudi faktično vršenje volilne pravice!

Seveda bo moralo potem c. kr. namestništvo dajati malce drugačna navadila svojim podrejenim organom po Istri! Le ti bodo morali malce drugače govoriti z izvestnimi občinskimi uradi in volilnimi komisijami!

Prelat Drozd in naši nunci. — Slovenski listi so objavili vest o velikanski defraudaciji v Pragi na soboto. Klerikalni listi so se molčali. — No naslednji dan so po nekaterih cerkvah že pridigali, kako grdo obrekujejo duhovnike slovenski brezbožni liberalci. Zdaj, je rekel nekdo, so se spravili nad nekega pobožnega kanonika v Pragi, da je kar milijone ukradel itd. itd., kar je pa vse grda laž. — No, ko so morali novico potrditi celo farovski listi, pa ni naslednje nedelje nikdo omenil v cerkvi, kako grdo je preteklo nedelje — obrekoval liberalce.

Napad na učitelja. — Potovalni učitelj za Podlako in Dol. Lokovec ima solo 3 dni v Podlaki in 2 dni v Dol. Lokovcu. Tista dva dneva sta torej in petek. Zadnji tork t. j. 21. t. m. je šel učitelj g. Brič po navadi v Dol. Lokovec. Zvečer se je malo zakasnil pri soli, zato ga je dohitela na poti

noč. Skoro sredi poti sreča dva človeka. Pozdravsi jih z „dober večer“ hoče dalje. Ali kar na enkrat ga zgrabitata ta dva od zadej za oči, usta in za roke. Nato pristopijo še drugi. Začnejo ga preiskovati. Razorožen je moral stati kakor steber. Še ves v strahu je trepetal, ko ga zapustijo. Ko se ogleda, vidi da mu manjka ves denar, kateri je za neko opravilo nosil s seboj. Imel je namreč 16 K in nekaj krajcarjev. Mošnjček je našel na tleh prazen. Ozrši se na okoli vidi kake štiri osebe teči proti Banjsicam, druga dva ali trije pa proti čepovski cesti. Ves prepaden je prišel domov, kjer je povedal, kaj se je zgodilo.

Uboji človek! Tiste krajcarje si je tako z veliko težavo zaslužil, in sedaj mu še te poberejo roparji. Kakšno srce mora imeti tak človek, kateri vzame ubogemu trpinu zaslužek. Stvar imajo že orožniki v rokah. Pa težko se kaj dobi, ker dotični učitelj kot novinec v tistem kraju in v takem slučaju ni poznal niti ene osebe.

Izgubljen ovc Šusteršičeve čredo. — Na Dol-Ollico je bil prišel jeden izmed kranjskih romarjev na Sv. Goro ves prestrašen. Zdihoval je: Bog, zahvaljen bodi, da sem prišel k ljudem; menil sem, da me volkovi ali medvedje pojedjo. Ko so ga spraševali, odkod pride, je povedal, da je doma z Iga pri Ljubljani. Kako je zšel na Dol-Ollico, je pa pripovedoval tako-le: „Gaspud“ so oznanili v cerkvi, da bo šel „ceh“ iz Ljubljane naravnost na grob kardinala. Ker je pa „ceh“ zamudil, je šel pa „k nogam“ na Sv. Goro. Ko je prišel gori, ni bilo več romarjev. Vprašali so ga, ali bi rad kaj jedel. Rekel je, da, ali ni imel več kot 11 vinarjev. Imel je s seboj še 3 gl., pa ker ni prišel „k andoh“ „je pa dal za 3 maše, „da bo kaj vslišan na Sv. Gori“. Ko je prašal za bližnjo pot, so mu pokazali, na kar je šel čez Trnovo pa je zabel v osmrečje in prišel na Dol-Ollico. Pravil je tudi, da je šel sem iz svojega rojstnega kraja, da ljudje tam nimajo prav radi „gaspuda“, ter da kar je mladih, da so sami liberavci. — Ker je šel z Ollice nekaj časa pes, nekaj časa pa „k nogam“, upamo, da je dospela ta izgubljena ovca še nazaj k Šusteršičevi čredi, h kateri spada.

Za uvedbo slovenske porote v Trstu sta vložili občini Marezige v Istri in Mavhinja na Krasu, kakor čitamo v „Edinosti“, prošnjo na c. kr. ministerstvo za pravosodje. Naj bi se pridružile tema še druge, kajti nezasišeno je, da spada lep del našega slovenskega ozemlja pod tržaško sodnijo, kjer sodijo Slovence s pomočjo tolmačev. Da se more presoditi prav, da se more dobiti jasna slika o krivdi ali nekrivdi obtoženca, je neobhodno-potrebno, da poznajo sodniki in porotniki jezik obtoženca.

Prošnji omenjenih občin se je pridružila tudi občina Kopriva na Krasu.

Zaviš, Farurej, Zindram iz Maškovic in Povala iz Tačeva takoj odidejo k njemu, da opozoré na moč običaja in njegovih lastnih besed, ki jih je izrekel, češ, da bi takoj opustil obsojenca, ako bi mogel najti za to kako zakonito določbo ali vsaj izjemo. Kaj pa je moglo biti boljšega nego starodaven običaj, katerega še doslej nihče ni razdril?

Gospod iz Tenčina jim je sicer odgovoril, da se ta običaj tiče bolj prostakov in podhalskih razbojnikov nego plemstva, da ga pa tudi sam spozna kot zakon ter priznava veliko njegovo moč. Pri tem si je zakril z roko svojo osivelo brado ter se prijazno nasmehnil, ker je to tudi njemu samemu bilo jako ljubo. Končno je stopil ven na hodnik, spremljan od Ane Danute ter nekaterih duhovnikov in vitezov.

Ko ga zapazi Zbišek, dvigne kvišku Danušo, in kaštelan položi svojo nagubano roko na njene zlate lase, na to pa jej pokima resno in dobitljivo z glavo.

Vsi so razumeli to znamenje, in grajsko obzidje se je potreslo od radostnih vsklikov: „Bog na pomagaj! Živi dolgo, pravični gospod! Živi in sodi nas!“ so klicali ljudje kaštelanu od vseh strani.

Med tem so pozdravili novi slava-klici Danušo in Zbiška, katera stopivši na hodnik, sta se zgrudila k nogam dobre kneginje Ane Danute, kateri se je imel Zbišek zahvaliti za svoje življenje, kajti ona je z učeni-kanonikom vred si bila domislila sredstvo za njegovo rešitev ter naučila Danušo, kaj ima storiti.

„Živio mladi par!“ zakliče Povala iz Tačeva pri pogledu na klečeča Zbiška in Danušo.

„Živio!“ ponové drugi.

Sivolasi kaštelan se obrne h kneginji ter reče: „Sedaj pa se morata takoj zaročiti, kajti to zahteva običaj.“

„Jaz ju hočem zaročiti takoj,“ odvrne kneginja veselega lica, „nikakor pa ne dopustim, da bi se vzela brez privoljenja njenega očeta, Juranda iz Spihova.“

VI.

Pri trgovcu Amileju sta se posvetovala Matija in Zbišek o tem, kaj naj storita nadalje. Stari vitez se je nadejal skorajšne smrti, ker mu jo je prerokoval dober ranocelnik, frančiškani oče Cibek, ter se hotel vrniti v Bogdanec, da bi bil ondi pokopan poleg svojih očetov na pokopališču v Ostravi.

Niso pa počivali ondi vsi njegovi „očetje“. Bil je to kaj številen in odličen rod. V boju so se posluževali gesla „Grad“, v grbu so imeli topo podkev, odlikovaje se tako od drugih plemičev, ki niso imeli grba. L. 1331. so postreljali v bitki pri Plovcu nemški lokostrelci na nekem močvirju štiri in sedemdeset bojevnikov iz Bogdanca, in rešil se je samo jeden, Vojteh, s priimkom Bivol, kateremu je potrdil kralj Ladislav Laketek po nemškem porazu s posebnim privilegijem grb in zemljišče v Bogdancu. Kosti njegovih tovarišev so ostale na bojnem polju pri Plovcu, in Vojteh se je kmalu na to vrnil domu, toda le radi tega, da vidi celoten pogin svojega rodu.

Med tem ko so ginili možje iz Bogdanca pod pšicami Nemcev, so napadli razbojniški vitezi iz bližnje Šlezije njihovo bivališče, požgali popolnoma njih nasebino, pobili ljudi ali odpeljali v sužnost, da jih odpravijo v daljše nemške pokrajine. Vojteh je ostal sam kot dedič obširnega, toda sedaj opustošenega zemljišča, ki je poprej pripadalo vsemu njegovemu rodu. Čez pet let se je oženil, in dobivši dva sina, Janka in Matijca, poginil na lovu ubit od bivola.

Sinova sta bila rasla pod varstvom matere Katarine iz Spalenice, katera se je maščevala z dvema

Cirkus Rajčević ostaja zvest svojim obljubam. Nastopil je dovolj skromno in nadkrilil pričakovanja. To je vseskozi solidna družba, ki nudi obiskovalcu dovolj užitka. — Posebna privlačna sila so borbe, ali ne med ženskami, marveč med možkami. V četrtek in petek sta se borila gg. Maks Rajčević in gosp. Oswald, učenec znanega atleta Mayerja. V četrtek je vstrajal nasproti spretnemu Rajčeviću 10 minut in dobil nagrado 200 K. Sinoči pa je podlegel po 27 minutah zares mojsterske borbe. Rajčević ga je nepričakovano s premišljeno okretnostjo položil na hrbet. — Občinstva je bilo poln cirkus.

Požar v Prvačini. — Včeraj proti jutru je začelo goriti v Prvačini v hiši ob cesti, ki je bila prej last g. Gregoriča. Pogorela je hiša popolnoma, Gregoričeva pa skoro na polovico. Poklicali so bili ognje-gasce iz Gorice, ki so hiteli na kraj nesreče ter storili, kar mogoče, da se ne zgodi še večja nezgoda, ker je bil veter. Škoda utegne biti baje nad 10.000 K. Pogorelec baje ni bil zavarovan.

Ispred sodnje. — 11-letni Karol Caj je sedel dne 22. avgusta letos na kraju Kornaa ter razbijal s kladivom po neki skali v zidu. Ko je videla to 51-letna mesarica Josipina Gregorič, je šla nad dečka, češ, da jej ne poškoduje zidu, in ga sunila prvo enkrat, potem pa dvakrat, vsled česar je padel deček v vodo, ki je bila visoka 1-50 m. Pri padcu se je deček poškodoval ter si zlomil levo roko, na kar so ga prenesli v tukajšnje bolnišnico, kjer je ostal 18 dni. Ko je šel iz bolnišnice, so ga morali zdraviti še 14 dni. Pred sodniki je Gregoričeva rekla, da ni imela namena dečka pahnuti v vodo, ampak da ga je hotela kaznovati, ker je razbijal zid. Sodniki so obsodili Gregoričevko na 6 tednov ječe z jednim postom in s samotno celico, stroškov pa mora plačati 302 K: to je za zdravlila, za zgubljeni čas, za zastopnika, za bolečine; potem pa še bolniške troške. Kakor se vidi, „punji“ so včasih dragi!

8 mesecev trde ječe je zaslužil 21letni Pio Pojanni iz Romansa radi javnega nasilstva, radi tatvine in hudobne poškodbe tujega imetja.

Na 7 dni zavora in 10 kron globe so obsodili 20 letnega Jurija Justina iz Poljan na Kranjskem, ker jo je hotel popihati preko Krmina v Ameriko, ali še ni zadostil vojski dolžnosti.

Droblj. — Društvo za olepsavo mesta v Gorici „Progresso“ je izvolilo svojim predsednikom g. Ant. Batističa. — V torek so prišli trije v neko gostilno v Klavniški ulici ter pili in jedli. Na to so odšli rekoč, da se vrnejo tujci potem plačajo. Prišli so res nazaj, ali ko je bilo treba plačati, so se skregali s kramarjem in hčerjo, ter jima celo pretili; radi tega jih je kramar naznanil redarstvu. — Mariji Manfreda od Sv. Lucije, ki služi

pri Kühnelu, je nekdo ukradel iz skatulle 10 kron. — V Gorico je imel priti znani laški publicist Luigi Luzzatti, da bi predaval o malih stanovanjih. Ali kakor poročajo sedaj, ga ne bo, baje radi bolehnosti. — Te dni so pregledovali mesto, da se določi, kje postavijo nove električne svetilnice, 40 po številu. Določili so, da jih postavijo v razdalji 35 do 63 m. — 92-letni Ivan Hrovat iz Dobravelj je bil padel ter si zlomil nogo, kakor smo svoj čas poročali. Prepeljali so ga bili v tukajšnje bolnišnico, kjer so mu odrezali nogo do kolena brez narkoze. Po preteku 4 mesecev je odšel Hrovat sedaj zdrav iz bolnišnice. — Neki Jos. Tumburus v Krminu je silovit človek. Te dni se je sprl s svojim svakom ter ga česnil po nosu tako, da so ga aretirali. Ali predno so mogli do njega, je trajalo lep čas, kajti T. se je bil zabarikadiriral pod streho in je pretil, da se vrže na cesto, ako ga ne pustijo v miru. No, orožniki so ga vendar prijeli.

Razgled po svetu.

Državni zbor. — V seji v torek je utemeljeval posl. Romanczuk svoj nujni predlog glede maloruskega vseučilišča v Lvovu. Proti se je izrekel posl. vitez Starzinski, minister Hartel je pripoznal, da so Malorusi v zadnjih desetletjih znatno napredovali, ali da za učiteljske se niso godni. Predlog se je odklonil. Posl. Hruba je utemeljeval svoj predlog o jezikovnih razmerah pri sodnijah in oblastnijah v Šleziji. Proti je govoril posl. Demel. O tem se je obravnavalo tudi v sredo. Ko je nastopil posl. Dyk, mu je očital Eldersch, da je hotel prodati dunajske Čeha antimitom. Dyk je rekel, da Eld. ne odgovarja, ker ga ne smatra resnim. Dyk je ovrgaval izvajanja Hoffmannova, ki je trdil, da so v Šleziji Nemci oskodovali po Slovanih. Na Dyka so klicali: Izdajalec, prodana duša, lump. Čehi v Šleziji so preveč dostojni, da bi jih branil tak subjekt, parlamentarni Pumerer (tako se imenuje Luegerjev sluga), za 100 gld. je hotel kupiti dunajske Čeha za Luegerja. Dyk je potem nadaljeval svoj govor rekoč, da se ustanavljajo v Šleziji nemške ljudske šole, katere imajo germanizatorične tendence. Posl. Breznovsky je očital potem posl. Albrechtu, da ima češko mater, kar je tega strašno razkačilo. Kmalu bi se bila stepla. Posl. Daszinsky (poljski socialist) je obsojal postopanje oca Stojalcowskega, kateri da ni vreden, da bi se bojeval za narodno idejo, ker ista je previsoka in prečista, da bi služila takemu individuu. Narodno vprašanje ni mogoče ločiti od drugih političnih in socialnih vprašanj. Narodna emancipacija ni mogoča brez politične in socialne emancipacije. Narodni prepripi ostanejo, dokler so ne odpravijo volilni privilegiji. Posl. Sehnal je potem stvarno popravljaj. Vsenemci so tulili. Schönener je kričal, da on ne trpi, da bi se govorilo češko v drž. zbornici. Berger je zmerjal Čeha s parlamentarnimi usivci.

Cehi so ga hoteli klofutati. Predsednik je moral sejo pretrgati. Posl. Sehnal je potem nadaljeval svoj popravek. Za njim se je oglasil Hruban, klerikalec, kateremu so kričali: Povejte nam kaj o svetovaclavski posojilnici, o Drozdu in njegovi kuharici. Nujnost predloga je bila odklonjena. Klofat je zahteval grajalni odsek radi žaljenj Čehov od strani Bergerja. — Seje v četrtek je bilo kmalu konec. Odsek za grajo Bergerju je bil sklenil, izreči mu grajo. Ko se je imelo v zbornici vršiti glasovanje, je vsa nemška levica s kršč. socialci vred odšla iz dvorane. Zbornica ni bila več sklepna. Seja se je na to pretrgala, pa zopet otvorila in ob enem zaključila. — Med drugim je bil podan predlog posl. Bergerja o izjednačenju trg. in obrt. zbornic poleg drugih tudi v Ljubljani in v Gorici z drugimi glede pošiljanja po enega poslanca v drž. zbor. Spinčić je interpelliral radi dogodkov na porotni razpravi v Trstu proti Škrku ter zahteval v Trstu in Rovinju slov. oziroma hrvatsko poroto.

Zakon proti pijančevanju. — Vlada je že predložila zbornici poslancev načrt zakona proti pijančevanju. Po tem zakonu se določa, kar se tiče obrtnege dela, da v lokalih, ki služijo v to, da se točijo v njih zganjarine, se ne sme v njih izvrševati nikake druge obrti. S tem se ima preprečiti, da bi dajale prodajalnice z mešanim blagom itd., kjer si občinstvo nabavlja reči za živež in drugo, priložnost k neposrednemu uživanju zganjin. Na vsakih 500 oseb v občini se sme dati le jedna koncesija za točenje zganin. — Privatnopravne določbe določajo, da tirjatve za dajanje zganjih pijač v pivnicah, kakor tudi tirjatve iz male zaloge zganjih pijač so neiztožljive, ako dolžnik tisti čas, ko je nastala poznejša tirjatve, ni plačal prejšnjega dolga zaznamovane vrste na istega upnika. Izvzete so tirjatve gledé prenočevalcev ter iz dražb omenjenih tekočin na obrtnike, ki so jih vzeli v svrhu prodaje. — Gledé kazenskih določil omenjamo tole: § 15. Kdor stori dejanje, na katero je naložena sodnijska kazen, v popolni pijanosti, brez namena na kaznivo dejanje si pridobljene, se kaznuje radi prestopka na strogi zapor od 3 dni do 6 mesecev, ako se kaznivo dejanje pokaže kot zločin; v vseh drugih slučajih pa v strogi ali navadni zapor od jednega dne do treh mesecev ali na denarno globo od 10 do 1000 K, toda v teh slučajih z nikako po svojem načinu težjo kaznijo od določene za kaznivo dejanje ter nikdar nad polovico najvišje odmere, § 16. Kar se upi-jani pred ali med tem, ko dela kaj takega, pri čemur je mogoče spraviti v nevarnost življenje, zdravlje ali telesno varnost drugega ali kdor v takem stanju opravlja tako opravilo, izvzemši slučaj potrebe, se kaznuje s strogim ali navadnim zaporom od 3 dni do 3 mesecev ali v denarju od 20 do 1000 K. § 17. Kogar se zaloti tekom pol leta opetovano na javnem prostoru očitno pijanega, je kaznivo radi prestopka z zaporom jednega

dneva do 4 tednov ali z globo 10 do 500 K. Jednaka kazen zadene tudi takega, kdor je bil kaznovan po prejšnjih paragrafih, pa se ga dobi očitno pijanega, in se ni preteklo pol leta od prejšnjega prestopka. § 18. Kdor da očitno pijanemu človeku v pivnici ali zalogi žgano pijačo, se kaznuje radi prestopka s strogim ali navadnim zaporom od 3 dni do treh mesecev ali z globo 20 do 1000 K. Istotako se kaznuje oni, ki da nedoraslemu, ki ni v spremstvu odraslega, žganje pit, izvzemši slučaj, ako služi žgana pijača kot zdravilo pri kaki nesreči ali obolenju.

Galerija klerikalnih poštenjakov se množi. — Komaj nekaj dni je, kar se je izvedelo o klerikalnem skandalu v Pragi, a že se čuje o novem, ki razburja ljudstvo na Francoskem. Tu se pa gre za blagodarno delovanje kar cele sleparske družbe, kateri so stali na celu katoliški duhovniki. Pred mesecem sta kaj naglo „odpotovala“ iz Pariza kanonik Rosenberg, cyperski naddekan, in bankir Malleval, in sta izginila brez sledu. Vzrok begu je tožba, podana proti njima zaradi zatajenja 540.000 frankov. Drugim katoliškim poštenjakovičem se pa ni posrečilo uteči. Abbé Guillaume je zaprt in monsignoru Mourandu in njegovemu tajniku, abbétu Felixu, so prišli na sled. Ti pobožni možje so pod krinko verske dobrodelnosti odirali katoliške družine in posameznike. Monsignor Mourand in abbé Felix sta urejevala dve leti list „Revue Catholique“, ki je pa propadel z velikim primanjkljajem. Na to sta ustanovila pisarno, katera je delala za možnjček bankirja Mallevala, ki je pa zopet zalagal z denarjem podjetja naddekana Rosenberga. Ta velepobožni mož Rosenberg je kupil za 600.000 fr. kanonstvo v Toursu, ki pa mu ni zadostovalo. Upal je, da bo imel v Parizu več sreče in se je napolil tja. Tu je začel posebno razvijati svoje sleparske „talente“. Ustanovil je n. pr. tovarno za izdelovanje nepristnih biserov in umetnih venčev. Skratka: Svota, za katero je opeharil lahkoverne ljudi, ki so kaj dali na njegovo črno sukno, znaša nič manj nego osam milijonov frankov. Zraven tega mu je pomagalo pri njegovih sleparijah njegovo dostojanstvo cyperskega naddekana. Cyperski nadškof ima namreč pravico, potrjevati ločitve zakonov. In to okoliščino je pobožni kanonik tudi izkoristil v odiranje neumnega občinstva. Odkritje teh velikanskih sleparij je povzročilo v francoskih klerikalnih krogih ogromen strah in trepet. Francozje namreč niso tako krohki (v jeziku pametnih ljudi se imenuje to: zabitij), kakor je naše slovensko ljudstvo, ki sklepa se celo upnice farskim sleparjem, ki ga v malem, a tudi izdatno odirajo, kakor ta lepa družba francozke lahkoverneže. — Take reči se čujejo o katoliškem duhovništvu, a med n-šim ljudstvom se še nalajajo bedaki, ki vidijo v vsakem nuncu angelja, ki ne zna lagati ali slepariti. — Ako pa mi pro-

pohodoma nad šlezskimi Nemci, na tretjem pohodu pa je našla smrt. Poprej pa je še postavila z rokami jetnikov gradič v Bogdancu in Janko ter Matija sta gospodarila v njem. Ko je dospel Janko v leta, je vzel za ženo Nežo iz Mocarova, katera je potem porodila Zbiška. Matija je ostal samec ter imel v oskrbi gospodarstvo in bratranca, kolikor so mu to dopuščali bojni pohodi.

Toda ko je za časa domačih bojev med Naleči in Grimaliti bil gradič v Bogdancu drugič požgan ter kmetije razgnani, si je prizadeval osamljeni Matija zamán, da bi ga postavil znovič. Ko se je mučil nemalo dolgo vrsto let, je oddal končno zemljišče svojemu sorodniku opatu v najem ter odrinil s se drobnim Zbiškom na Litvo proti Nemcem.

Nikdar pa ni spustil Bogdanca iz spomina. Na Litvo je bil odšel največ radi plena, pozneje pa se je hotel vrniti, odkupiti zemljišče, obljuditi ga s kmeti, postaviti gradič in v njem nastaniti Zbiška. Sedaj, ko je bil mladenič srečno rešen, je mislil na to ter se posvetoval z njim o tem pri trgovcu Amileju.

Zemljišče sta imela s čim odkupiti. Od plena in odkupnine, katero so jima izplačali zajeti vitezi, ter od darov, ki sta jih prejeela od Vitolda, je narastlo njuno premoženje znatno. Toda največji dobiček sta imela od one borbe na življenje in smrt s frigijskimi vitezi. Že samo orožje, katero sta pri tem dobila, je odvagalo v tedanjih časih celo premoženje, toda razun orožja sta dobila tudi konje, vozove, oklepe, ljudi, obleko, denar in razne druge bojne potrebe. Dokaj od tega plena je pokupil sedaj trgovec Amilej, med drugim je kupil dva kosa sivočehga flandrijskega sukna, kakoršno so vozili bogati frigijski vitezi s seboj na vozovih. Matija je prodal tudi svoj dragoceni oklep, mislé, da bo moral kmalu umreti in da ga več ne bo

potreboval. Kovač je prodal orožje, ki ga je kupil, že drugi dan Martinu iz Vrotimovic, in to z velikim dobičkom, kajti takratni milanski oklepi so imeli dokaj večjo ceno nego vsi drugi na svetu.

Zbišku je bilo za tem oklepom iz srca žal. »Ako vam Bog vrne zdravje,« je rekel stricu, »kje najdete drugega takšnega?«

»Tam, kjer sem našel tega, na kakem drugem Nemcu,« mu odvrne Matija. »Toda jaz smrti ne uidem železo se mi je na rebrih razcepilo in znaten kos mi je ostal v telesu. Čim bolj sem se trudil, da bi ga izdrl s prsti, tem globlje se mi je zarilo v telo. In sedaj ni nobene pomoči več.«

»Vi bi morali povžiti vsaki dan nekoliko medvedje masti ter položiti obliž iz nje na rano.«

»Da! Tudi oče Cibek mi pravi, da bi to bilo dobro, ker to bi mi utegnulo izpuliti železo. Toda kje naj jo dobim? V Bogdancu bi vzel sekuro ter se vstopil k čebelnjaku čez noč.«

»Torej pa pojdiva v Bogdanec. Samo glejte, da mi na poti ne umrjete.«

Stari Matija otožno pogleda sinovca.

»Jaz vem, da bi ti rad šel na dvor kneza Januša, ali k Jurandi iz Spihova, da potem odrineš na helminjske Nemce.«

»Tega ne tajim. S kneginjinim dvorom bi šel rad v Varšavo, ali v Tehanov, ali to le radi tega, da bi bila z Danuško čim najdalje skupaj. Sedaj ne morem prebiti brez nje, ker ona ni le moja vladarica, marveč tudi moja ljubezen. Tako rad jo vidim, da kar mravljinici zagomazé po meni, ko pomislim na njo. Za njo pojdem če treba na konec sveta, toda sedaj se moram najpoprej pobriniti za vas. Vi niste zapustili mene, zato pa tudi jaz ne zapustim vas. Ako le morava iti v Bogdanec, nù, pa pojdiva.«

»Ti si vrl človek!« reče Matija.

»Bog bi me kaznoval, ako bi bil proti vam drugačen. Glejte, že pripravljajo vozove. Jednega sem dal pokriti nalašč za vas s senom. Amilejka mi je dala tudi pernico, samo ne vem, če vam bo mogoče vsled vročine prebiti na njej. Odrineva ob enem s kneginjo in z njenim dvorom, da vam ne bo manjkalo postrežbe. Potem se oni vrnejo v Mazovijo, midva bova pa doma. Bog nama pomagaj!«

»Ko bi živel vsaj še tako dolgo, da si znovič postavimo gradič,« reče Matija, »ker vem, da po moji smrti ne boš mislil mnogo na Bogdanec.«

»Čemu ne bi mislil?«

»Ker boš imel v glavi samo boj in ljubezen.«

»Nù, ali nemara vi niste imeli vojne v glavi? Jaz sem že dobro premislil, kaj mi je storiti. Prva naloga je, da postavimo čvrst gradič in ga zavarujemo z nasipi.«

»Ali misliš?« vpraša ga Matija. »Nù, in kadar bo tak gradič gotov? Govori!«

»Ko bode tak gradič gotov, potem še le pojdem na knežji dvor v Varšavo ali v Tehanov.«

»Po moji smrti?«

»Ako kmalu umrjete, tedaj po vaši smrti, toda poprej bi vas še dal lepo pokopati; ako pa vam Bog vrne zdravje, takrat pa ostanete v Bogdancu. Meni je obljubila kneginja, da dobi ondi od kneza vitežki pas z-ame, drugače se Lichtenstein ne bi hotel z menoj boriti.«

»Potem torej nameravaš iti v Marburg?«

»V Marburg ali na konec sveta, samo da najdem Lichtensteina.«

»Tega ti ne branim. Tvoja smrt ali njegova.«

»Jaz vam pripeljem njegove rokavice in njegov pas v Bogdanec — ne bojte se!«

klinjani „liberavci“ pripovedujemo tudi take skandale, se godi edino z namenom, da bi tudi naše slovensko ljudstvo prislo iz teme ter ne sodilo ljudi vedno le po črni suknji, češ: duhovnik je, torej je brez dvoma poštenjak, kateremu moram verjeti vsako besedo, za katerim moram hoditi tudi v politiki in socialnem življenju. Ne suknja, ne služba, marveč poštenje, značaj znanje in delo, budi povsod merodajno merilo. Naši kavci pa imajo le stan pred očmi; ne sme trpeti na ugledu, na moči, na veljavi, pa če ves ostali svet hudic vzame. In proti takemu — klerikalizmu gre ves naš boj! —

Deželnozbornske volitve na Koroskem. — V slovenskih kmečkih volilnih okrajih kandidirajo Nemci naslednje može: V okraju Velikovec-Doberlavas kmeta Plišivčni a iz Rude — v okraju Pliberk-Železna Kaplja so postavili Edelmana v Libeličah, ki se je včasih delal Slovenca, a je star nemur in prijatelj „Štajerca“. Za okraj Trbiž-Podkloster hočejo baje postaviti odvetnika dr. M. Abujo v Celovcu. Za okraj Rožek-Paternion-Beljak sta razglašena kmeta Orasch in Huber.

Deželnozbornske volitve na Moravskem. — Nemški liberalci so izgubili 2 mandata. Enega so morali odstopiti Čehom, enega pa nemškimi radikalci. V skupini mest imajo sedaj Nemci še 18, Čehi pa 13 mandatov. Vsega skupaj (pristevisi mandate kmečkih občin) imajo sedaj Čehi 36 poslancev (18 Mladotčev, 11 Starotčev in 7 klerikalcev.) Nemške stranke pa 32. Sedaj pa treba računati še mandate iz veleposestva. To se deli na tri skupine: na ustavoverno s 17, na češko konservativno s 7 in na srednjo stranko s 6 mandati.

Prvih 17 glasujejo z Nemci, drugih 7 s Čehi, zadnjih 6 cmahujejo sem in tja. Združene nemške skupine bodo torej stele 49 poslancev, češke pa 43. Odločala bo torej srednja stranka veleposestva s svojimi 6 možmi.

Defraudacija v Pragi. — Doslej so spravili za svetovaclavsko posojilnico skupaj komaj 800.000 K, in sicer za sanacijski fond, ali denar se porabi šele takrat, kadar se dožene višina primanjkljaja. Zadnja zanesljiva poročila iz Prage javljajo, da bo hranilnica najbrže likvidirana in sicer tako, da bo „izišlo na dobro tako vlagateljem kakor žlamom“. — Kako se to stori nam seveda neumljivo — nekdo mora vendar škodo trpeti. Hipotekarne in menične terjatve bodo prevzeli drugi denarstveni zavodi, seveda šele takrat, kadar bodo imeli popolno jamstvo. — Na nedeljskem shodu socialnih demokratov v Pragi je zagovarjal socialno demokratski urednik Šafánek klerikalce takole: „Vi, navadnji ljudje, brez vsakojakih titulov, vi se drznete soditi katoliške duhovnike, ki niso nikomur odgovorni za svoja dejanja? Kaj je milijon proti nebeskemu kraljestvu? Kdor

duhovnike sramoti, Boga sramoti. Dasi ravno je pustil sv. Václav klerikalce v zadregi, še niso izgubljeni, še imajo v zalogi molčečega Janeza Nepomučana, ki ima neprecenljivo lastnost, da bo o vsem molčal. — Toda — tako je končal govornik — klerikalizem je neročljivo drevo, ki bo posekano in vrženo na ogenj.“

Tržaške vesti. — Veliko vojašnico v Trstu mislijo preložiti, in sicer nameravajo kupiti neko posestvo v Kjadinu za 400.000 K. Stara vojašnica se podere ter poskrbi za napravo novih ulic.

Iz zaporov pri Jezuitih je bil splezal čez zid R. Kukuš, bivši redar, ki je bil v ječi radi težkega telesnega poškodovanja, ali ko se je spustil po vrvi na tla, ga je nekdo zapazil, na kar so ga ujeli ter odvedli nazaj v luknjo.

Kurilci avstr. Lloydja so sklenili ostati pri svojih zahtevah ter nadaljevati strajk.

Kdaj bo na Dunaju 2 milijona prebivalcev? — Kakor je pokazalo na Dunaju ljudsko štetje iz l. 1900., je stela takrat prestolnica 1.648.335 civilnih oseb in 26.000 vojakov. Statistika kaže, da se pomnoži prebivalstvo na Dunaju povprečno vsako leto za 35.000 oseb. Ako se to število vsled kake bolezni ali radi česa drugega ne bo zmanjšalo, potem bo stela Dunaj januarja meseca l. 1910. dva milijona prebivalcev.

Nov samostan na Kranjskem. — Ursulinke v Ljubljani so kupile graščino v Mekinah pri Kamniku, kjer napravijo nov samostan. Srečni Slovenci, ko nam rastejo samostani kakor gobe po dežju.

Franceja. — Combes je dobil v parlamentu zaupnico za svoje postopanje proti redovniškim šolam. Zato stopa energično naprej. Škofje in kardinali so sicer začeli prositi vlado, naj ne bo toli ostra in natušna, in tudi papež je poprosil zato Combesa, ali vse to ne izda nič. Kongregacije se morajo dati avtorizirati. Ako se ne uklonijo, Combes ne odneha. Vlada je pretrgala vsako direktno zvezo s škofi in kardinali, ker ti se nimajo vlikati v ustavne določbe. Namerava se celo postaviti v parlamentu predlog, da se odpravi konkordat, da se ločita cerkev in država ter se proračun za verstvo odpravi. Kardinala Perrauda pozovejo, naj preklicuje svoje besede, da je ministerstvo pokvarjeno, katere je izustil na nekem shodu v Orleansu.

Mistr Jan Hus rektor praškega vseučilišča. — Ljubljence češkega naroda, za svoje pošteno prepričanje na grmadi sežgani veliki Jan Hus je bil od 16. oktobra 1402. do sv. Jurija 1903. rektor praške univerze. — Ta mesec je torej minulo 200 let, odkar je bil slavni Čeh rektor praške visoke šole. Pač izredna 500-letnica! In češki narod jo dostojno proslavlja! Tudi češko vseučilišče je vredno proslavilo ta znameniti dogodek. Slava spominu velikega mistra Jana Husa!

Za Idrijo nič! — »Jednako pravno« je lepo glasilce za mesto

Idrijo in okolico; program mu je narodno-napreden. Jako pazljivo sledi koristim mesta in okraja ter se po potrebi odločno bori proti klerikalnim škodljivcem. — V zadnji številki od 23. t. m. je priobčila ta-le članek pod gornjim naslovom:

Sešel se je zopet državni zbor in finančni minister je razpoložil svoj proračun.

Čitali smo različne izdatke, čitali razne podpore in čitali tudi razne dohodke, katere bode imela država. Za slovenske kraje smo videli le neznatne postavke, zastoj pa smo zopet iskali izdatkov, s katerimi bi se storilo kaj za Idrijo. Mi smo že tako navajeni, da mora Idrija le dajati, nikdar pa prejemati, da si že skoraj nihče tega misliti ne upa, da bi bilo mogoče, da bi se tudi za Idrijo kaj storilo. Koliko milijonov je že porabila država od nas, a nič, prav čisto nič se še ni storilo za nas. Nismo nevoščljivi svojim bratom Čehom za ugodnosti, katere so dobivali razni kraji, od katerih je imela država kaj dobička. Prav je, ako so znali izkoriščati tiste ugodnosti, ali vendar se moramo prašati, zakaj se ni tudi nam vsaj nekoliko dalo? Ako pogledamo na češki Příbram, vidimo, kako velikanske svote so se žrtvovale za napredek tistega mesta, ako pa pogledamo na Idrijo, tedaj vidimo, da smo še tam, kjer smo bili pred 400 leti, oziroma da smo še na slabšem, kakor smo bili v začetku. In kaj je vzrok temu? Misami. Mi Slovenci smo imeli vedno tako skromne zahteve in potrebe, da se nam je zdelo že največje dobro, ako nam je vlada vrgla le odpadok od bogato naložene mize. Če se je delavcu plačala le 4 novce zvišala, se je že klicalo hosano dobrotnikom, ki tako skrbe za Idrijo. In v tej skromnosti smo životarili tako dolgo, da smo si mislili, da za nas sploh boljše biti ne more. In sedaj, ko so se nam nekoliko odprle oči, sedaj imamo na enkrat toliko potreb, da sami ne vemo, kje bi začeli. Kamor se ozremo, povsod vidimo v nebo vpijočo zanamnost. Delavska stanovanja so taka, da bi moral vsak minister, ako bi ga vrgel v tak brlog, gotovo v štirinajstih dneh poginiti. In vendar se ne stori skoraj ničesar. Nekoliko starih bajt se pokupi, ali stanovanjska beda je taka, da bodo morali ljudje na prostem živeti. Ljudsko šolstvo se nahaja v takem položaju, da se skoraj sramujemo pisati, da je v Idriji, prvem mestu za Ljubljano, mogoče, da obstoje še v dvajsetem stoletju take razmere. (Konec pride.)

Razne vesti. — V Beljaku so blagoslovili 19. t. m. nove zvonove za luteransko cerkev. — V Kamniški Bistrici so ustrelili pretekli teden 34 divjih koz. — V Londonu

so priredili demonstracije angleski rezervisti, ki so po južno-afriški vojni brez kruha. — V zapor na 1 leto in 3 mesece so obsodili v Poznanju poljskega urednika Kwiatkowskega, ker je pisal proti potovanju nemškega cesarja. To je pač strašna obsodba! — V zahodnjem delu Martinique je začelo bruhati 8 ognjenikov. Baje je poginilo nad 1000 oseb. — Sultan iz Maroka je dal izgnati vse Evropejce, ki so službovali v sultanatu kot inženjerji, telegrafisti itd., češ da verski fanatizem pomiri le z odstranitvijo tujcev. — Vstaja v Venezueli je končala tako, da je predleglo vseh 5000 vstasev, ki so zbežali ter pustili 1400 mrtvih. — Nadvojvoda Ferdinand Karol postane brigadir v Pragi ter se nastani na Hradičinu.

Vesti iz Amerike. — V listu „Glas Naroda“ čitamo:

Darila za psa. Mc. Keesport, Ps., 4. okt. Včeraj se je neko 3-letno dete igralo na železniški progi. Vlak bi ga brezdvomno povozil, da ga ni veliki pes gospe Mosegrove pravčasno prijel za obleko in odnesel s tira. Ko se je o tem v sosesčini zvedelo, so ljudje poslali gospej Mosegrovi toliko mesa in drugih jedil za njenega psa, da slednji vsega v dveh mesecih ne bode mogel snesti.

Linčali zamorca. Columbus, Miss., 4. okt. Danes so tukaj linčarji obesili zamorca Ult Duncana, kateri je v predidodej noči nadlegoval telegrafistinjo gospodično Leno Harris. Linčarji so zamorca oprostili iz zapore in ga na prvem brzojavnem drogu obesili.

Nezgodna na morju. Highland Light Mass, 6. oktobra. Jadranka „Marjory Brown“ je na potu iz Philadelphie v Porth Amboy ponesrečila in pri Long Point Bar obticala v pesku. Na ladiji je 1800 ton mehkega premoga.

Nevihta v Mississippiju. New Orleans, La, 5. oktobra. V countyju Sunflower, Mississippi, je razsajal včeraj vihar, kateri je napravil mnogo škode. Mestece Indiancola je popolnoma razdejano. Elektralna je podrtá, telefonska zveza ničena. Sodno poslopje in cerkev baptistov je veter odnesel; streha sveltšča prostozidarjev je razdejana. Jedna oseba je usmrtena, šest je ranjenih.

Našli zlato in srebro. Austin, Texas, 2. oktobra. V nekem, dosedaj še neznanem delu države Sonore v Mehiki, našli so srebro in zlato. Ker pa inženjer, ki je našel imenovano pokrajino, ni imel dovolj denarja, da bi zamogel dotično zemljišče kupiti in izkoriščati, naznanil je stvar Mr. W. C. Greene, predsedniku „Greene, Consolidated Cooper Co.“ v New Yorku. Greene je poslal v Sonoro zvedenca, kateri poroča, da je tamkaj najmanj za 20.000.000 dol. zlata in srebra. Žila je široka štiri čevlje in več milj dolga. Greene je plačal inženirju 250.000 dol. in razun tega bode imel inženjer tudi četrtino dobička pri podjetju.

Zastrupili slona. 3. t. m. zjutraj so zastrupili velikega slona „Tonija“ v cen-

»Samo čuvaj se izdajstva. Pri njih je izdajstvo na dnevnem redu.«

»Poklonim se knezu Janušu ter ga poprosim, da odpošlje poslance k velikemu mojstru. Sedaj je mir. S poslanci pojdem tudi jaz v Marburg, kjer se nahaja vedno dokaj vitežtva. In vedite; najprej pozovem na dvoboj Lichtensteina, potem pa tudi one, ki imajo pavovo perje na čeladah. Moj Bog, ako mi Jezus podeli zmago, izpolnim ob onem tudi svojo obljubo.«

Tako govore se je smejal Zbišek svojim mislim, in pri tem je bilo njegovo lice kakor lice otroka, ki pripoveduje, kaj hoče storiti, kadar doraste.

»Ej,« reče Matija, kimáje z glavo, »ako ti zmagaš tri viteze iz odličnega rodu, s tem ne izpolniš le svoje obljube, marveč bi si pridobil še plena, mili Bog!«

»Ej, kaj tri!« zakliče Zbišek. »Jaz sem že rekel v ječi, da nočem biti skop gledé Danuše. Dobiti jih hočem toliko, kolikor imam prstvo na rokah, ne pa samo tri.«

Matija skomigne z rameni.

»Vi se žudíte in mi ne verjamete,« nadaljuje Zbišek, »toda jaz vendar pojdem takrat iz Marburga k Jurandi iz Spihova. Kako da se mu ne bi poklonil, ko je pa on Danušin oče? Ž njim potem tudi odrinem nad helminjske Nemce. Sami ste rekli nekoč, da v vsej Mazoviji ni večjega volkodlaka nego je Nemeč.«

»Toda kaj, ako ti on ne dá Danuše?«

»Čemu je ne bi dal? On išče maščevanje in jaz tudi. Koga hoče najti boljega? Sicer pa, ker je kneginja že privolila v zaroko, tudi on temu ne bo nasprotoval.«

»Sedaj že vidim,« reče Matija, »da hočeš vse ljudi odpeljati iz Bogdanca, da boš imel spremstvo, kakoršno se spodobi vitezu, zemlja pa ostane brez de-

lavnih rok. Dokler bodem živ, ne dopustim tega, toda po moji smrti že vidim, da bo temu tako.«

»Gospod Bog se pobrine za moje spremstvo. Saj je Janko iz Telče moj sorodnik, kateri proti meni ne bo skop.«

Med tem se odpró vrata, in kakor v dokaz, da se hoče Bog zares pobrigati za Zbiškovo spremstvo, stopita v sobo dva moža temne polti, ki sta imela na sebi žolte kaftane s širokimi rokavi. Obstavši pri durih, se jameta dotikati s svojimi prsti čela, ust in prs ter se ob enem priklanjata do tál.

»Kdo sta in kaj hočeta?« vpraša ju Matija.

»Midva sva vaša sužnja,« odvrne v okorni poljščini jeden prišlecev.

»Ali odkod sta? Kdo vaju je poslal?«

»Poslal je naju gospod Zaviš v dar mlademu vitezu, da bova njegova sužnja.«

»O za Boga! Dva moža več!« zakliče veselo Matija. »Ali katerega národa sta?«

»Midva sva Turka.«

»Turka?« ponovi Zbišek. »Imel bom dva Turka v svojem spremstvu. Ali ste že videli kedaj Turke?«

In skočivši k njima ju jame obračati in ogledovati kakor kako zamorsko prikazen. Matija pa reče:

»Nisem jih videl, toda slišal sem, da gospod iz Garbova ima v svoji službi Turke, katere je zajel, vojskuje se ob Donavi v družbi rimskega cesarja Zigmunta. Torej sta še pagana?«

»Gospod je nama rekel, da naju bodo krstili,« reče jeden.

»Ali se mar ne mislita odkupiti?«

»Dospela sva od daleč z azijskega obrežja, iz Brusse.«

Zbišek, ki je rad poslušal vsakoršna pripovedovanja o vojnah, zlasti kadar se je to tikalo dejanj

slovečega Zaviša iz Garbova, ju je izpraševati, na kak način sta prišla v sužnost. Toda v tem pripovedovanju ni bilo ničesar izrednega. Zaviš je napadel pred tremi leti Turke v nekem jarku ter jih deloma pobil, deloma zajel in razdal dosti teh jetnikov.

Zbišku in Matiju je utripalo srce od veselja, ko sta videla tako zdaten dar, zlasti radi tega, ker je bilo v tedanjih časih kaj trda za ljudi, da jih je on, kdor jih je imel, smatral za nekako imetje.

Čez nekaj časa je prišel sam Zaviš s Povalo iz Tačeva in Paškom Zlodejem iz Biskupic. Ker so vsi delali na to, da bi bil Zbišek rešen ter bili veseli, da se jim je posrečilo to doseči, zato mu je sedaj vsakdo prinesel kak dar za slovo. Darežljivi gospod iz Tačeva mu je dal bogato izšivano preprogo za konja, Pašek ogerski meč, vreden nekoliko griven. Potem je dospel še Lis iz Targoviska, Farurej in Kren iz Kozje glave z Martinom iz Vrotimovic ter Zindram iz Maškovic — s polnimi rokami.

Zbišek jih je sprejel ves ginjen ter bil dvojnoterovo vesel ne le radi darov, marveč tudi radi tega, da so mu najslavnejši vitezi vsega kraljestva skazali svojo prijaznost. Oni pa so ga povpraševali po odhodu in po Matijčevem zdravju, priporočujé kot izkušeni, dasi še mladi ljudje, razne masti in zdravila, po katerih se rane urno celijo.

Toda Matija jim je le priporočal Zbiška, ker se je sam že odpravil na oni svet. Težavno je živeti z železnim šilom med rebri. Pritoževal se je, da neprestano bljuva kri in da ne more jesti. Merica izluščenih orehov, dve pedi dolga klobasa in skleda jajčne juhe, to mu je vsakdanja hrana. Oče Cibek mu je puščal nekoliko kri, da ga na ta način reši vročnice in mu vrne tek do jedi, toda to sredstvo ni nič pomagalo.

tralnem parku v New Yorku. „Toni“ je bil že pred tremi tedni v smrt obsojen, ker je svojega čuvaja vedno napadal. Zastrupili so ga s ciankalijem, katerega strupa je „Toni“ zavžil 600 gramov in je kljub temu še celo uro živel in nepopisno tulil. Ko se je slon boril s smrtjo, je njegov čuvaj jokal in zardil, da mu je vse odpustil.

Trinajstletna soproga. Middletown, N. Y., 2. oktobra. Krasna trinajstletna Mabel Allen, hčerka tukajšnjega mesarja, je danes povzročila splošno senzacijo. Ona namreč ni hotela obiskovati šole, radi česar so jo hoteli aretirati. Toda šolskim uradnikom je pokazala ženitno pismo, na kar so jo morali šolski tirani pustiti. Mabel je minoli terek zadnjikrat bila v šoli in se je takrat od svojih tovarišic poslovila. Takoj na to se je sešla s svojim izvoljencem, 23-letnim knjigovodjem Wilmont Duryea, s katerim sta šola k duhovnu, kateri ju je poročil. Ženin je potem obvestil svoje in tudi starše mlade žene, kateri so jima oprostili.

Trpinčenje v samostanski šoli.
— Državno pravdnštvo je postavilo nunsko šolo Notre-Dame de Charite v Toursu pod policijsko nadzorstvo. V tem zavodu se uganjale pobožne nune naravnost bestialne surovosti napram učenkam, ki spominjajo na srednjeveške torture. Učni uspehi so se že dalje časa kazali najslabši, zato pa so bile gojenke — tudi 7 in 8 letne — brezprimerno preobložene s telesnim delom. Vstajati so morale ob 5. zjutraj ter opravljati razne posle do 9. zvečer. Izmed nečloveških kaznij, ki so jih dajale nune tudi za najmanjše prestopke, naštevajo državno pravdnštvo: 1. Križanje z jezikom. Kaznovana učenka se mora vleči na trebuh ter delati z jezikom križe po tleh. Nekatero so morale do sto takih križev napraviti. Ena nuna pusti to kazen redno izvrševati na — stranišču. 2. Kazen z vedrom. »Mati« Marija ljubi to kazen. Kaznovani potisne glavo v vedro mrzle vode ter jo tako dolgo tišči, da se začuje opasno grgranje. 3. Prisilni jopič morajo nositi nekatere učenke po 14 dni. Tudi pri obedu jim ga ne odzamejo, temuč morajo revice jesti po živalsko z ustmi s krožnika. 4. Temnica. 5. Klet, ki je vlažna, služi tudi za zapor. Jedit se jim spuščajo skozi majhno okence, štiri metre nad tlami. 6. Mrtvašnica je majhen, temen podzemski prostor, kjer polagajo na slamnico samostanske mrliče. Tu sem tudi zapirajo učenke ter morajo celo noč spati na isti slamnici, na kateri leže mrtveci. 7. Striženje las je tudi kaj priljubljena kazen pobožnim sestram, ker te lase prodajajo lasuljarju. Čisto odstrižena dekleta oblečejo v cunje ter jim pritrđijo na prsi in pleča

zasmehovalne napise. Potem je še pršna kazen, ko se izlije čez kaznovanko vedro mrzle vode ter »križev pot«. Posebno ta zadnja kazen mora umoriti v mladi duši vsako versko ljubav in sramežljivost. Kaznovano oblečejo v cunje ter ji denejo na glavo trnjevenec. Tako mora bosonoga hoditi okoli samostanske kapele ter pred vsako postajo na obrazu leže z razprostrtimi rokami moliti. Ko se vrne v samostan, mora vsem tovarišicam poljubiti noge.

Nekaj, o čemer niso Kristus in apostolji še ničesar vedeli. — V Remysovi kronologiji je čitati sledeče naredbe katoliške cerkve, o katerih niso Kristus in njegovih 12 aposteljev še ničesar vedeli. Blagoslovljeno vodo so začeli uporabljati leta 120, penitenco leta 157. Menihi so se pojavili leta 348. V latinskem jeziku so začeli mašo čitati leta 394. Marijo in svetnike na pomoč klicati leta 715, papežu poljubljati nogo leta 809. Kanonizacijo svetnikov in blaženih so upeljali leta 993, krščenje zvonov leta 1000, celibat duhovnikov leta 1015, odpustke leta 1119, dispenzacijo leta 1200, dviganje hostije leta 1200, inkvizicijo leta 1204, izpoved leta 1215 in nezmotljivost papežev leta 1870. Torej vedno kaj novega! Kam plovemo?

Radi češpljevega cmoka. — V Pragi je stal te dni pred porotniki 19-letni Anton Blazak, katerega je oče spodil od hiše, ker ni hotel delati. Mati mu je v kljub temu še včasih dajala jesti ter mu dovolila, da sme spati na podstrešju ali v kleti. Toda oče ga je iznova zapodil pol nagega in lačnega od doma. Par dni za tem je planil Blazak na polju na neko deklico, ki je nesla delavcem jesti. Vzeti jej je hotel najprej juho, a ker se je deklica branila, jej je dal tri zaušnice, vzel češpljev cmok, in ker so ljudje prihajali, je zbežal. »Roparja« so kmalu dobili. Izkazalo se je, da je ukradel že prej tudi zaboječek grozdja v vrednosti desetih kron. Porotniki so izpoznali mladeniča, katerega je prisilila skrajna lakota, da se je polastil tujega blaga, krivim, in obsojen je bil na dva meseca ječe. Na Dunaju pa je nedavno ukradla guvernanta iz zaprte škrinjice svojega bivšega gospodarja več sto goldinarjev, a ni bila lačna, niti je ni zeblo, ter je bila — oproščena. Seveda bila je lepa in mlada!

Duhovniki proti celibatu. — »Italije« poročajo, da je škof v Malfetti (Apulija) poslal Vatikanu poročilo, da se je začela med ondotnim duhovništvom živa agitacija proti celibatu. Škof je dotične duhovnike za sedaj a divinis suspendiral. Tudi iz drugih krajev se

poročajo, da se zdi duhovnikom celibat neumna in nevzdržna cerkvena naredba, ki se maščuje vsak dan nad cerkvijo in javno moralo.

„Sveta žena“ — morilka. — Kakor javljajo iz Olomuca, so zaprli »pro-rokinjo« Kristino Ringel, ker je na sumu, da je umorila 17letno hčer nekega tkalca, Ano Špaček. Ringel je vodila pred leti nevedneže na vse možne načine za nos, pripovedovala jim je, da se jej je prikazala Marija, hotela je tudi vedeti bodočnost vsakogar. Prisleparila si je na ta način mnogo denarja. A naposled je je redarstvo zasačilo in bila je obsojena na 6 mesecev ječe. Ringel se je seznanila v Štepanovu z Ano Špaček in jo je pregovorila, da je šla z njo v Mariazell, od tam pa se je vrnila Ringel sama. 6. avg. t. l. pa sta našli dve dekleti na travniku pri Mariazellu že skoraj popolnoma strohnelo žensko truplo. Dognalo se je, da je to Ana Špaček, ki je morala umreti nenaravne smrti. In vse kaže na to, da je morilka »pro-rokinja« Ringel. Mogoče je tudi, da ima še druge sokrivce; teta Ane Špaček pripoveduje, da je posečal dekleta večkrat neki duhovnik, ki je tudi na sumu, da je vedel za umor.

Koliko plačuje Idrija davka? — V davčni občini Idrija je predpisanega davka in sicer: zemljiškega 1631 K, hišno - razrednega 98 K, hišno - najemniškega 10.371 K, hišam davka prostim 1339 K, 5% davek 334 K, občne pridobnine 3229 K, pridobnine od javnemu dajanju računov zavezanih podjetb 128.211 K, prihodnine 88 K, osebne dohodnine 1899 K, skupaj 145.861 K. To je čisti davek, katerega prejme vsako leto država. Razun tega pa je treba plačevati tudi različne doklade, ki znašajo za l. 1902 predpisane od zneska 144.967 K in sicer: deželne (30%) 43.490 K, deželno - šolske (10%) 14.497 K, okrajne (12%) 17.396 K, zdravstvene (2%) 2899 K, občinske (50%) 72.483 K. Volilnim upravičencem trgovske in obrtne zbornice v Ljubljani pa je še poleg teh naklad od zneska 131.300 K predpisane zbornične doklade (3¼%) 4596 K. Vse doklade znašajo 155.361 K, davek in doklade skupaj pa 301.222 K. Da se davkoplačevalci oddahnejo pri prečitjanju teh števil, se pripomni, da plača od skupne svote c. kr. rudniški erar 269.811 K, to je 89,3%.

Narodno gospodarstva.

Apno v kmetijstvu je naslov ravnokar izišli knjžici, ki jo je spisal g. Francšek Stupar, tajniški pristav c. kr. kmetijske družbe kranjske. Marsikje zemlji nedostaja apna, in kmetovalec tamkaj navzlic skrbnemu

obdelovanju in gnojenju ne more priti do pravega uspeha, ker v rastlinski hrani manjka apna. Apno pa ni le rastlinska hranilna snov, ampak se z njim v mnogih slučajih zemlja tudi rahlja in zboljšuje, zboljšuje se krma in se zatirajo rastlinski škodljivci. Vse to knjžica pojasnjuje poljudno in natančno, tako da jo bo vsak kmetovalec s pridom čital. V I. delu knjžica popisuje apno, kaj je, kje se nahaja, kako se pretvarja in kakšen pomen ima v kmetijstvu. V II. delu pa uči, kako se zemlja spozna, da potrebuje apna, katere snovi se rabijo za apnenje, kako se pripravljajo, kako in kdaj se apni, po koliko apnenih tvarin je potrebnih za apnenje v najrazličnejših slučajih, v kakšnem razmerju je apno z drugimi gnojili, pomen klajnega apna ter porabo apna pri uničevanju kmetijskih škodljivcev. — Izborno, v lahko umljivem jeziku spisana in temeljito znanje kažoča knjžica obsega IV + 57 strani male osmerke in jo pojasnjuje 11 podob. Dobiva se v pisarni c. kr. kmetijske družbe kranjske v Ljubljani ter stane samo 30 vinarjev (s poštnino vred.) Zaradi važnosti in zelo nizke cene knjžico toplo priporočamo.

„Hennebergova svila“ — le pristna, ako se vdobi direktno od mene — za bluze in obleke črna, bela in barvana od 65 kr. do glđ. 14-65 meter. Vsakemu franko in carine prosto na dom. Vzorec z obratno pošto. Pisnena naročila naj se frankirajo v Švico s 25 vin. G. Henneberg, tovarnar svile (izkl. c. in kr. dvorni zalagatelj) v Curihu. (1)

Fran Wilhelmov odvajajoči čaj

FRANA WILHELMA

lekarnarja in c. kr. dvornega zalagatelja

v Neunkirchen, Spodnje Avstrijsko
se dobi v vsaki lekarni 1 zavitek za 2 kroni
avstr. veljave.

Kjer se ne dobi, vrši se pošiljatev direktno.
Poštni zavoj 15 zavitev 24 kron franko
na vsako avstro-ogersko pošto.

V znak pristnosti je na omotu grb občine trga Neunkirchen (dovet cerkva).

Peter Cotič,

čevljarski mojster

v Gorici, v Gosposki ulici št. 14

priporoča svojo

čevljarsko delavnico.

Sedaj je bil tako razveseljen z darovi, katere je prejel sinovec, da je bil videti dokaj zdravejši, in ko je dal Amilej prinesiti v proslavo tako znamenitih gostov čutarico vina, je celo sam sedel k njim za mizo. Nastal je razgovor o Zbiškovi rešitvi in o njegovih zaroki z Danušo. Vitezi niso dvomili, da Jurand iz Spihova privoli, da ne bo nasprotoval kneginjini volji, zlasti ako Zbišek osveti spomin Danuškinine matere ter si pridobi one obljubljene tri pavove kitice.

»Samo kar se tiče Lichtensteina,« reče Zaviš, »ne vem, ali se bo hotel boriti s teboj ali ne, ker je člen reda ter vrhu tega jeden njegovih starašin. Ljudje iz njegovega spremstva so mi pripovedovali, da postane sčasoma celo veliki mojster, ako bo živel dolgo.«

»Ako odbije dvoboj, izgubi svojo čast,« reče Lis iz Targoviska.

»Nikakor,« odvrne Zaviš, »ker ni posvetni vitez, redovnikom pa ni dovoljeno posamezno spuščati se v dvoboj.«

»Ali vendar se pogostoma pripeti, da se Križarji bojujejo.«

»Ker so se že skazili običaji v njihovem redu. Oni delajo razne obljube, toda proslavili so se že s tem, da na pohujšanje vsega sveta ne izpolnujejo svojih obljub. Toda k boju na smrt Križarja, zlasti še komturja, ne pripraviš.«

»Pa ga nemara dosežeš na vojni.«

»Toda pravijo, da sedaj ne bo vojne,« reče Zbišek.

»Križarji se sedaj bojijo našega naroda.«

Zindram iz Maškovic reče na to:

»Dolgo ne bo več trajal mir. Z volkom ne moreš živeti v miru, ker ta se le iz tujega živi.«

»Ali med tem se nemara spoprímemo s Timurjem Hromim,« se oglasi Povala. »Edigo je porazil kneza Vitolda, to je sedaj znana reč.«

»Kajpada. Tudi vojvoda Spitko se ni vrnil,« omeni Pašek Zlodej iz Biskupic.

»Pa tudi dokaj litevskih knezov je ostalo na bojišču.«

»Pokojna kraljica je prerokovala, da bo temu tako,« omeni gospod iz Tačeva.

»Ha, torej nemara pojdemo nad Timura?«

In razgovor se je obrnil na vojno Litvincev proti Tatarjem. Ni bilo več nikakega dvoma, da je knez Vitold prenel na hladnokrven vojskovodja, bil poražen pri Vorskli, v katerem boju je padla množica litevskih in ruskih bojarov, z njimi vred pa tudi marsikateri vitez poljski in križarski. Pri Amileju zbrani vitezi so zelo obžalovali usodo mladega Spitka iz Melština, največjega gospoda v kraljestvu, ki je šel na to vojno kot prostovoljec, na to pa je izginil brez sledu. Povznašali so do neba njegove viteške čine, ker je dobil od sovražnikovega poveljnika varstveno kučmo, ali vendar si je ni hotel deti na glavo, ljubeč bolj slavno smrt nego življenje po milosti paganskega vladarja. Vsekako pa še ni bilo gotovo, ali je poginil ali pa zapadel v sužnost. Iz sužnosti bi se bil mogel odkupiti, kajti njegovo bogastvo je bilo neizmerno, vrhu tega pa mu je še dal kralj Ladislav v fevd celo Podolje.

Poraz Litvincev je mogel postati grozen za vso Jagielovsko državo, kajti nihče ni vedel dobro, če mar Tatarji, pijani zmage nad Vitoldom, ne prideró v dežele in mesta, ki spadajo pod veliko kneževino. V takem slučaju bi bilo zapleteno v boj vse kraljestvo. Zato tudi mnogi vitezi, kakor Zaviš, Farurej, Dobeš in Povala, ki so bili navajeni iskati nenavadnih dogodkov in bojev na zamejnih dvorih, sedaj nalašč niso zapustili Krakova, ne vedé, kaj jim prinese. Ako bi Tamerlan, vladar sedem in dvajsetih kraljestev,

postavil na noge ves narod mongolski, tedaj bi utegnili biti nevarnost strašna. Ali bili so ljudje, ki so slutili, da pride do tega.

»Ako bo treba, pa se poprimemo celo s samim Šepavcem. Z našim národom ne bo imel tako lahkega posla kakor z vsemi onimi, katere je bil premagal in si jih podjarmil. Razun tega nam tudi vsi krščanski knezi pritečejo na pomoč.«

Zindram iz Maškovic, ki je jako sovražil križarski red, reče na to trpko:

»O knezih mi ni znano ničesar, toda Križarji so pripravljani, združiti se s Tatarji ter napasti nas od druge strani.«

»Naj le napoči vojna!« zakliče Zbišek, »jaz pojdem zoper Križarje.«

Drugi vitezi se jamejo pričkati. Križarji ne poznajo strahu božjega ter gledajo le na svojo korist, toda paganom zoper krščanski narod ne bodo pomagali. Sicer pa se bojuje Timur nekje daleč v Aziji, tatarski poveljnik Edigo pa je izgubil v poslednjem boju toliko ljudi, da se je vstrašil celo lastne zmage. Knez Vitold je preskrbel gotovo dobro gradove in dasi se mu to pot ni posrečilo, premagati Tatarje, jim utegne sreča v bodoče biti milejša.

»Nas ne čaka borba s Tatarji, marveč z Nemci na življenje in smrt,« reče Zindram iz Maškovic; »ako teh ne zatremo, preti nam pogin od njih.«

Na to se obrne k Zbišku:

»Ali najpoprej izgine Mazovsko. Tam vedno najdeš posla, ne boj se!«

»Ej, da bi mi bil le stric zdrav, pa se takoj napotim tje.«

»Bog ti pomagaj!« reče Povala ter dvigne kupico.

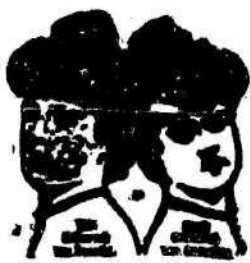
»Na zdravje tvoje in Danuškinine!«

Na dež jubil. razstavi odlikovan s srebr. drž. svetnjo
Na lvoški razstavi s prvo ceno — srebrno svetinjo

Tovarna uzornih telovadnih priprav
JOS. VINDYŠ - A.
v Pragi na Smihovu

(Prah-Smichov) Vinohradská ulice číslo 816.
se priporoča
k popolnemu uzornemu prirejevanju
sokolskih in šolskih telovadnic
po najnovejših pripoznanjih in praktičnih sestavih.
V ta dokaz je na razpolago mnogo priporoču-
jočih sprical domačih in inozemskih.
Zagotavlja jedno leto. Cene zelo zmerne, plačuje
se pa na mesečne obroke po volji in zmožnosti.
Navadne priprave so vedno v zalogi.
Ceniki, proračuni in nacrti za popolne telo-
vadnice pošilja na zahtevo brezplačno in poštne
prosto. — 3
Poprave izvršuje po najnižjih cenah.

Milijon dam uporablja
„FEEOLIN“

Vprašajte Svojega zdravnika, če ni »Feeolin« najboljšo
lepšalno sredstvo za kožo, lase in zobe!
Najnečistejši obraz in najgrše roke dobijo hitro
aristokratsko finost in obliko z uporabo »Feeolina«.
»Feeolin« je iz 42. najplemenitejših in najsvetlejših zeljnih
sestavljeno angleško milo. Mi jamčimo, da izginejo
dalje po uporabi »Feeolina« brez sledu gube in črte
na obrazu, zajede, mozoli, rdečica nosu itd. »Feeolin«
je najboljšo čistilno, negovalno in lepšalno sredstvo
za lase, zabranjuje izpadanje las, plešo in bo-
lezni glave. »Feeolin« je tudi najnaravnije in naj-
boljše čistilno sredstvo za zobe. Kdor redno rabi
»Feeolin« mesto mila, ostane mlad in lep. Zavezemo
se, denar takoj vrniti, če bi ne bil kdo s »Feeolinom«
popolnoma zadovoljen. Cena komadu K 1.—, 3
komadom K 2.50, 6 komadom K 4.—, 12 komadom K
7.—. Poština pri 1 komadu 20 vin., od 3 komadov
navzgor 60 vin. Povzelje 60 vin. več. Razpošilja glavna
zaloga M. Falth, Dunaj, VII., Mariahilfstrasse 38. 1

Proda se

po jako ugodni ceni in sicer zato, ker
je lastnik odšel v Ameriko sledeče:

1 Bandsäge, samo eno zimo rab-
ljena, ki se zamore rabiti na vodo, ka-
kor tudi samotež, pripravna za mizarje,
kakor tudi za kolarje.
1 Cirkular in 1 turbina za 3 konj-
ske moči, vse v dobrem stanju.
Natančneje se izve pri g. Fran
Tavčar, Selea pri Škofjiloki.

**Najcaneji izvir dobrih
UR** s 3-letnim pisemenim jam-
stvom
Hanns Konrad,
Izvez ur ter zlatarne — Most št. 249.
(Češko).
Lastne delavnice ur in fine mehanike.
Dobra rem. ura iz niklja gl. 3.75
Fina srebrna rem. ura . . . 5.25
Fina srebrna verižica . . . 1.20
Budilnik iz niklja . . . 1.75
Tvrška je odlikovana s c. kr. orlom;
ima zlato in srebrne svetilje iz razstav ter tisoče
priznanih pisem. — Ilustrovan cenik zastoj!

Anton Kuštrin

trgovec
z jedilnim blagom
Gosposka ulica št. 23 (v lastni hiši).

Priporoča svojo zalogo jestvin, kolonijalij
vsakovrstnega olja, navadnega in najfinejšega
„Luka“ po jako nizkih cenah. — V zalogi se
dobivajo testenine tvrdke Žnidaršič & Valenčič
v Ilirski Bistrici; cikorkija in zveplenke družbe
sv. Cirila in Metoda ter moke vseh vrst iz
mlinov Jochmann iz Ajdovštine in Majdita
iz Kranja.
Razpošilja naročeno blago tudi na deželo
po pošti od 5 kilogr. naprej.

BRIVNICA

Anton Pucelj
priporoča svojo
brivnico v Gorici
na Travniku in
brivsko podružnico
v ulici Tre Re, 16

Kranjski laneno oljnat firnež, pristen

čisto kranjsko laneno olje
sladko jedilno laneno olje

priporoča
Adolf Hauptmann

prva kranjska tovarna oljnatih barv,
firneža, laka in kleja v Ljubljani.

Božjast.

Kdor trpi na božjasti, krčih in drugih nervoznih
bolezni, naj zahteva kuzjico o teh boleznih. Dobiva
se zastoj in franko v Schwannen-Apoteko, Frank-
furt a. M.

E. LEBHERZ

Gorica
tovarna užigalice
priporoča prebivalcem Primor-
skega svoje izdelke raznih vrst,
posebno izvrstne in zanesljive
užigalice

Apollo

(Dalje pride.)

„Goriška ljudska posojilnica“ vpisana zadruga z omejenim jamstvom.

Načelstvo in nadzorstvo je sklenilo v skupni seji dne 28. dec.
1901. tako:

Hranilne vloge se obrestujejo po 4 1/2 %. Stalne vloge od
10.000 kron dalje z odpovedjo 1 leta po
5 %. Rentni davek plačuje posojilnica sama.

Posojila: na vknjižbe po 5 1/2 %, na varščino ali zastavo 6 %, na
menice 6 %, s 1/2 % uradno. Glavni deleži koncem leta 6 %.

Stanje 31. dec. 1901. (v kronah): Članov 1819 s 7932 deleži po
20 K = 158.640. — Hranilne vloge 1.318.965. — Posojila 1.379.213.
— Vrednost hiš 142.643 (v resnici so vredne več). — Rezervni
zalog 63.014.

Hranilne vloge se sprejemajo od vsakogar. — Posojila
se dajejo le zadružnikom.

Zaloga vsakovrstnega usnja in podplatov

v Gosposki ulici števil. 11

•••• iz lastne tovarne v Mirnu ••••

(obstoječa že nad 100 let.)

V zalogi je tudi usnje
ptujega izdelka vseh vrst.

Cene zmerne.

Postrežba točna.

Za mnogobrojen obisk se toplo priporočata svojim rojakom v mestu
in na deželi

Hausner & Lokar.

Leta 1881. v Gorici ustanovljena tvrdka
E. Riessner, v Nunski ulici 3,
(nasproti nunski cerkvi)

priporoča preč. duhovščini in slav. občinstvu
svojo lastno izdelovalnico umetnih cvetlic za
vsakovrstne cerkvene potrebe. Ima veliko
zalogo nagrobnih vencev, za mlivaške po-
trebe, vošene sveče itd. vse po zmerni ceni.
Naročila za deželo izvršuje točno in solidno.
Priporoča slav. občinstvu tudi svojo tiskarno
črk na perilo.

Anton Pečenko

Vrtna ulica 8 — GORICA — Via Giardino 8
priporoča

pristna bela
in črna vina
iz vipavskih,
furlanskih,
briskih, dal-
matinskih in
isterskih
vinogradov.

Dostavlja na dom in razpošilja po železnici na
vse kraje avstro-ogerske monarhije v sodih od 56
litrov naprej. Na zahtevo pošilja tudi vzorce.
Cene zmerne. Postrežba poštena

Zaščitna znamka: SIDRO.
LINIMENT. CAPSICI COMPOS.
iz richterjeve lekarne v Pragi
pripoznano kot izvrstno bol ublažujoče
mazilo; za ceno 80 h. kron 1.40 in 2 kroni
se dobi po vseh lekarnah. Naj se zahteva
to splošno priljubljeno domače zdravi-
lno sredstvo vedno le v orig. stekle-
nicah z našo zaščitno znamko s „SI-
DRO“ namreč, iz RICHTERJEVE
lekarne in vzame kot originalni izdelek
le tako steklenico, ki je prevedena s to
zaščitno znamko.
Richterjeva lekarna „pri zlatem levu“
v PRAGI.
Elizabegasse št. 6.

»Pa na pogibelj Nemeem!« doda Zindram iz
Maškovic.

Na to se jamejo poslavljati. V tem hipu pride
kneginjin dvornik s sokolom na roki in, priklonivši
se vsem vitezom, se obrne z nekakim čudnim smehom
k Zbišku:

»Kneginja mi je naročila, naj vam povem,« je
dejal, »da nočijo še prenočuje v Krakovu, jutri zarano
pa odrine na pot.«

»Prav!« odvrne Zbišek. »Toda čemu to? Ali je
mar kdo zbolel?«

»Ne, ampak kneginja ima gosta iz Mazovije.«

»Ali je dospel sam knez?«

»Nikakor, marveč Jurand iz Spihova,« odvrne
dvornik.

Ko je to slišal Zbišek, se je začutil v hudi za-
dregi, in srce mu začne tako močno vtripati, kakor
takrat, ko so mu čitali obsodbo k smrti.

VII.

Kneginja Ana se nikakor ni čudila prihodu Ju-
randa iz Spihova, kajti pogostoma se je zgodilo, da
ga je sredi neprestanih bojev s sosednimi nemškimi
vitezi nakrat vsega prevzela težnja po Danuši. In
takrat je prišel nepričakovano, bodisi v Varšavo, bo-
disi v Cehanov, ali sploh tjakaj, kjer je uprav pre-
bival dvor kneza Januša. Ko je zagledal svoje dete,
ga je prevzela vsikdar strašna žalost, ker je bila Da-
nuša od leta do leta bolj podobna svoji pokojni ma-
teri, pa se mu je torej zmerom zdela, da gleda svojo
rajnico, in sicer takšno, kakoršno je on poznal nekoč
pri kneginji Ani v Varšavi. Ljudje so si že mislili, da
mu mora njegovo železno, le po osveti še koprneče
srce končno počiti od žalosti.

Kneginja mu je prigovarjala pogostoma, naj za-
pusti svoj krvavi Spihov ter ostane na njenem dvoru
in pri Danuši. Tudi sam knez, ceneč njegovo hrabrost
in njegov ugled ter boječ se raznih nezgod, v katere
bi ga utegnili zaplesti njegovi neprestani boji na meji,
mu je ponudil službo mečonosca. Toda zamán. Pogled
na Danušo je razdiral v njem stare rane. Časih po-
več dnij zaporedoma ni mogel jesti, niti spati, niti
govoriti. Srce se mu je razburjalo in se zalivalo s
krvjo, končno pa je izginil z dvora ter se povrnil na
svoje spihovsko močvirje, da je ondi utapiljal svojo
jezo in žalost v krvi. Takrat so dejali ljudje: »Gorje
Nemeem! Oni sicer nikakor niso ovce, toda gledé na
Juranda so oni ovce, kajti on je njihov volk!«

In zares so se razširjale čez malo časa novice
bodisi o vitezi, ki so bili vjeti na poti, ko so bili
namenjeni h Križarjem, pa zopet o požganih gradičih,
ali o zaslužjenih Križarjih, bodisi o dvobojih na živ-
ljenje in smrt, iz katerih se je vračal strašni Jurand
vedno kot zmagovalac. Pri razbojniški nravi Mazurjev
in nemških vitezov, ki so ob mazoveški meji imeli
svoja zemljišča in gradove, ni bilo niti ob času naj-
večjega miru brez bojev in klanja. Celo takrat, kadar
so zahajali prebivalci na žetev, ali v gozde, niso bili
brez orožja in tudi niso šli v malem številu. Ljudje
so živeli v največji negotovosti, vedno pripravljani na
boj; srca so jim bila trda in divja. Nihče pa se tudi
ni zadovoljil z obrambo, marveč je plačeval rop z ropom,
požar s požarom, napad z napadom. In pripetilo se
je, da so Nemei tiho prodrli skozi gozd, da naskočijo
kak gradič ter poberejo ljudi in čredo, da so ob istem
času delali to isto tudi Mazurji. Pogostoma so se sre-
čali ter se klali med seboj; pogostoma so povabili
zgolj njihovi poveljniki drug drugega na smrtni boj,
po čemur se je zmagovalac polastil premagančevega pre-

moženja. In ko so prihajale na varšavski dvor tožbe
na Juranda, odgovarjal jim je knez s tožbami na na-
pade nemških vitezov po drugih krajih. Tako sta
iskali obe stranki pravico, toda nobena je ni mogla
najti; ves rop, vsi požigi in napadi so ostali brez
kazni.

Ali Jurand, sedé v svojem blatnem in močvir-
natem Spihovu ter goreč neugasljive žeje po osveti,
je postal tako grozen svojim sosedom, da so se ga ti
čimdalje huje bali nego so ga mrzili. Polje, ki je mejilo
ob Spihov, je bilo prazno, gozdje so se zarastli z divjim
lumljem in leskovino, livade pa z ostrico. Marsikateri
nemški vitez, navajen v svoji domovini na pestno
pravo, se je že skušal nastaniti v sosedstvu Spihova,
toda slednji je zapustil čez nekaj časa rajše svoje
zemljišče, živino in ljudi, nego bi živel v bližini tako
groznega soseda. Pogostoma so se tudi vitezi dogo-
vorili, da skupno napadejo Spihov, toda vsak tak
napad je končal s porazom. Poskušali so vsa sredstva.
Enkrat so nagovorili nenavadno močnega viteza iznad
Mena, ki je zmagal v vseh dvobojih, naj pozove Ju-
randa na določen prostor, se je prestrašil Nemeem, kakor
vsled kakega čara, ko je zagledal strašnega Mazurja,
da je mahoma obrnil konja ter hotel zbežati. Toda
Jurand ga je dohitel, prebodel s kopjem in mu tako
vpihnil luč življenja. Od tega časa je prevzel še večji
strah sosede, in kadarkoli je kak Nemeem zagledal iz
daljave dim v Spihovu, takoj se je jel križati in pri-
poročati se svojemu nebeškemu patronu, ker se je
bila med ljudmi razširila vera, da je Jurand radi ma-
ševanja prodal svojo dušo zlodju.

Evangelij v Vipavi in okoli Vipave.

Zgodovinska črtica na podlagi deloma še neznanih dokumentov.

Spisal V. A. Schmidt, evangelijski župnik v Gorici.

(Iz nemškega rokopiša poslovenil L. K.-č.)

(Dalje.)

Lusnikov pečat je kazal na grbovem ščitu 3 cvetlice, rastoče iz njive s kelihi, nad grbom pa črki G. L. Seeprechtov pečat istotako nad grbom, vprek deljenim, odičenim levo z zvezdo in rogom, desno pa z barvanimi trakovi, črki B. L.

Še sta B. Seeprecht in G. Lusnik podpisana na več dokumentih, ali le do l. 1583, očitno torej, da je bil slednji l. 1584. pregnan ter se je izselil, prvi pa se ni več pokazal v javnosti.

V 17. stoletju (1674.) se nahaja v Zagonu pri Postojni neki Stefan Križej (Chrischei) kot posestnik (Hubenbesitzer), istotako neki Jurij Križman, in končno neki Karsperc (Gašper) Križej (Carsperc Crisei.)

Dekanijski arhiv v Vipavi obsega nastopna tu v poštev prihajajoča poročila (iz neke knjige podložnikov vipavske fare sept. 1608.)

L. 1608. je živela v Vipavi neka Rozina Čuk, ki je „služila“ za hišno najemnino 8 vinarjev, davka 10 šilingov in robote 1 dan; Urša Seeprecht je „služila“ z nekim Matevžem Simža od polovice kopalšča 8 vinarjev, robote 1 dan, dalje za njivico pod Gradščem, katera se rabi sedaj k župnišču, 16 vin.; Ivan Cividater je „služil“ za hišo na Markovem trgu (torej poleg Markove kapele, katera sedaj ni več v rabi) najemnine 8 vin., davka 10 krajcarjev, 2 vin.

Št. Vid: Stefan Volk je „služil“ za posestvo, (zvano v aktih „Kaufrecht Hueben“, ker se je moglo prodati) najemnine [akt pravi: Wippacher... Zuber 4 (to bi bili menda 4 tebril)]; davka gl. 2, 8 krajcarjev, robote 4 dni in oral je tudi 4 dni; dalje dve meri (Fueder)desetine peljati iz Št. Vida. Matija Trošt je „služil“ za najemno posestvo najemnine gl. 2, davka gl. 2, krajcarjev 40, v vinogradu je rezal 1 dan, sekal 1 dan, kosil 1 dan, trebil 1 dan, rezal žito 1 dan, 2 meri desetine je moral peljati, oral je 1 dan. Dalje je „služil“ od pol posestva („von einer halben Münthuben“) najemnine gl. 4, krajcarjev 9, davka gl. 5, kr. 32, žito je rezal 1 dan. Istotako se nahaja neki Benedikt Trošt itd.

Ta poročila, zadevajoča posetne razmere naših protestantov in drugih z njihovimi imeni, bi se dala še nadaljevati. Ali več nego doslej bi se ne spoznalo tudi ako bi se nadaljevalo s temi noticami, da so namreč naši evangelijski vipavski predniki, bogato obloženi z delom za svoje gospodarje, živeli precej trudapolno življenje. Materijelno boljše se je godilo naravno onim podložnikom, ki so upravljali uradniška mesta.

O posameznih imamo tudi dokaze, da so bili visoko čislani. Julijan Cividater je bil celo plemenit; vsaj prosil je dne 16. junija 1569. za „zboljšanje svojega grba“; ta pisana prošnja bi nam vredno pojasnila njegove zasluge, katere je navedel brez dvoma v svrhu poboljšanja svojega reda, ali tudi tega tako pomembnega osebnega dokumenta ni v splošnem arhivu c. kr. notranjega ministerstva, čeprav je v katalogu pod IV. D 1, 3 ex 1569. zaznamovan. Ni ga pa tudi v arhivu c. kr. naučnega ministerstva, kamor je bil baje oddan od notranjega ministerstva. Ob ta nesrečni smisel za zasledovanje, kateri je storil, da so izginevali kljub vsemu nadzorstvu iz c. kr. arhivov dokumenti o protestantih, zadenemo v neprilog zgodovinopisja še večkrat. Ti požeruhi dokumentov so imeli fine nosove za papirje, kateri so bili posebno

važni za poznanje evangelijske reči ter njenih nositeljev. Poleg navedenega še neki posebno značilni vzgled. Dne 23. 3. 1528. je že izšel „deželnoknežji mandat na oblastva, predstojništva, podložnike v Notranji Avstriji, da je imenovan mašnik Ivan Šwab (Swab) nadmašnikom pri patriharjatu v Ogleju ter da se mu je naložilo, poizvedeti za pristase novih verskih sekt, zlasti za one takozvanih dvokrštenecv ter jih obravnavati.

Ta v katalogu splošnega arhiva notranjega ministerstva pod IV. A. 3 ex 1528. zaznamovani, 5 fascikljev obsegajoči akt razjka tudi. Dokaz, da je bila okužena tudi Gorisko-Gradiščanska že zgodaj z lutersko krivo vero, kar je napotilo papeža do posebno bolečih tožba, naj bi se ne mogel doprinesiti baš dokumentarčno nikdar več!!

Posebno čislani so bili Preglovi kljub njihovega nekdanjemu pripadanju k evangelijskemu veroizpovedanju.

Dne 10. 5. 1572. — torej še pred protireformacijo — je bil pripoznan od Karola II. Jakobu Preglu neki fevd v Šturijah (original v moji lasti po posredovanju nadučitelja g. Perneta v Šturijah.)

(Dalje pride.)

Zeleznoto vino

LEKARJA Piccoli - ja
v Ljubljani.
Dobiva sev lekarnah

krepča malokrvne, nervozne in slabotne osebe

Edina zaloga na Kranjskem
lekarna Piccoli

„pri Anđelu“

Ljubljana, Dunajska cesta.

Pollitrska steklenica vejja 2 K.

Zunanja naročila izvršuje lekarnar **Gabrijel Piccoli** v Ljubljani točno, ako se mu pošlje znesek, ali po poštnem povzetju.

Je v razprodaji v lekarnah v Gorici, Tolminu, na Primorskem, v Trstu, Istri in Dalmačiji à K 240 steklenica. 3

Čistilna voda

„Reale“

iz vrelecev Mathias, lastnina

Henrika Mattonija v Budimpešti

je toplo priporočena od prvih tu- in inozemskih zdravniških avtoritet kot najbolje čistilno sredstvo. Odlikuje se radi množine soli „Glauber“ in granke soli, katero ima v sebi ter s svojim hitrim in dobrim učinkom.

Zaloga za Gorico:

Lekarna G. B. Pontoni.

Karol Draščik,

pekovski mojster in sladčičar
v Gorici na Kornu št. 8.

Priporoča vsakovrstno pecivo, kolače za birmance, torte i. t. d.

Priporoča se slavnemu občinstvu za mnogobrojna naročila ter obljublja solidno postrežbo po jako zmernih cenah.

Salame

ogrske 170 gl., domače iz šunkna 120 gl., domače 1 gl., dunajske 80 kr.
Šunka brez kosti (Rollschinke) 90 kr. in 110 gl., suho meso 70 kr., suha slanina 70 kr., glavina brez kosti 40 kr. kilo, velike kranjske klobase po 18 kr. in drugo pošilja od 5 kg. naprej po povzetju in sicer le dobro blago

Janko Ev. Sirc v Kranju.

C. kr. privil.

civilna, vojaška in uradniška krojačnica
M. Poveraja v Gorici
na Travniku št. 5.

Se dobivajo vsakovrstna moderna sukna kamgarn, piquet lastink, adria, ševjot itd., blaga iz avstrijskih in inozemskih tovarn ter gotove obleke, perilo vseh vrst in spadajoče priprave k paradnim oblekam za vsaki stan. Blago na meter in gotove obleke se prodajajo tako po ceni, da je z mojo trgovino nemogoča vsaka konkurenca.

Obleke vsake mode od 5 do 9 let K 540 in više
9 15 850
15 dalje 15—
vrhne sukije vsake mode 24—
za častito duhovščino 28—
blače 5—

Haveloke in sobne plašče 15 K naprej
Za dame in gosplice:

Haveloke 95 K
Sako in pelegrine 9

V slučaju da se kaj ne dobi v zalogi po zahtevi, se izvrši točno po naročilu.

Razprodaja dežnikov!

Trgovina z železnino „MERKUR“ PETER MAJDIČ

v Celju, Graška cesta števil. 12

priporoča svojo veliko zalogo

najboljše železa in jekla, pločevine, žice, kakor žico za ograje, lite železnine, vsakovrstnega orodja za rokodelce, različnih žag, poljedelškega orodja in sicer orala, brane, motike, kose, srpe, grablje in strojev; vsakovrstnih ponev, ključalničarskih izdelkov ter okov za okna, vrata in pohištvo, žrebijev, vijakov in zakov, hišne in kuhinjske posode tehtnic, sesalke, meril in uteži, raznovrstnih stavbinskih potrebščin ter vsega drugega blaga za stavbe, hiše, vrte itd.

Traverze, cement, strešna lepenka, trsje za obijanje stropov (štorje), lončene cevi, samokolnice, oprav za strelovode, ter vse v stroko železne trgovine spadajoče predmete.

Tomazeva žlindra, najboljše umetno gnojilo.

* Bogata izber vsakovrstnih nagrobnih križev. *

Postrežba točna.

Cene nizke.

Christofle & Co.
c. in kr. dvorni založniki

Heinrichhof Dunaj I. Opern Ring 5.

Težko posrebrnjeno
namizno orodje in posodje vseh vrst
(žlice, vilice, noži itd.)

Pripoznani najboljši izdelki izredne trpežnosti.
Največja izbéra najlepših modelov.

Ilustrovan cenik na zahtevanje.

Vsi Christoflovi izdelki imajo v jamstvo svoje izvirnosti vtisneno gornjo varnostno znamko in ime Christofle.

„Krojaška zadruga“

vpisana zadruga z omejeno zavezo v Gorici.

Gosposka ulica št. 7.

Velika zaloga manufakturnega blaga.

Priporoča cenj. odjemalcem svoje v obširni izber dospelu novo sveže blagó za jesensko in zimsko dobo, za ženske in moške; vsakovrstna sukna, kot: Loden, Chevlot, Kammgarn i. dr.

Krasna izbéra volnenin, forštajnov (porhet), „Lawn Tennis“ i. dr. za ženske obleke.

Priporoča izbornu perilo, bombažasto in cvirnašo, katero prejema iz prvih slezkih tovarn; med temi ima tudi preproge, namizne prte, zavese, žepne rute, bombažaste in cvirnaše, blago za blazine, plahte, kovtre, žamet in pliš v vseh barvah; prtenino, ogradinice itd. Lepo perilo za moške in sicer: srajce, ovratnike, zapestnice, pranske, ovratnice, nogovice, Jäger-srajce, za hribolazce itd. itd.

Vse po najnižjih in zadnjih cenah brez pogajanja.

Na željo se pošlje tudi uzorce, poštnine proste.

Mizarska zadruga v Gorici (Solkan)

Naznanja slavnemu občinstvu, gospodom trgovcem in založnikom pohištva, da ima

veliko zalogo

veliko zalogo

izgotovljenega pohištva vseh slogov

v Solkanu pri Gorici.

v Solkanu pri Gorici.

Naznanjamo, da smo prevzeli dosedanje trgovino pohištva tvrde Ant. Černigoja v Trstu, Via Piazza vecchia št. 1, katero bomo vodili pod enakim imenom.

Kar ni v zalogi, se izvrši točno po naročilu v najkrajšem času.

Cene zmerne.

Oelo je lično ter dobro osušeno.